Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 10 август 1974 йил, шанба ◆ № 187 (15.967). Баҳоси 2 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИНГ РАҲБАР КАДРЛАРИ ҲАМДА МУТАХАССИСЛАРИНИ ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ СОҲАСИДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ОРГАНЛАРИНИНГ ИШЛАРИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети «Колхоз ва совхозларнинг раҳбар кадрлари ҳамда мутахассисларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш соҳасида қишлоқ хўжалик органларининг ишлари тўғрисида»ги масалани муҳокама қилди.

Шу ҳақдаги қарорда СССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги, республика, ўлка ва область қишлоқ хўжалик органлари партия XXIV съездининг КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларига амал қилиб, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассисларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш соҳасида муайян иш қилаётганликлари уқтириб ўтилади. Мамлакатда қишлоқ хўжалик кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини оширишнинг кенг системаси вужудга келтирилди. Бу система хўжаликлар раҳбарлари ва мутахассисларининг ўз билимларини мунтазам суратда такомиллаштиришлари ва тажриба орттиришларига имкон бермоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1965 йилги март Пленумидан кейин ўтган давр мобайнида қишлоқ хўжалик экономикаси, фани ва техникаси соҳасида билимларни такомиллаштиришнинг ташкил этилган формалари орқали раҳбар ходимлар ва мутахассислардан 934 минг киши таълим олди, бу эса колхозлар ва совхозларда ишлаб чиқаришга раҳбарлик савиясини оширишга, қишлоқ хўжалигида фан-техника тараққиётини кучайтиришга ижобий таъсир кўрсатди.

Шу билан бирга КПСС Марказий Комитети қишлоқ хўжалик кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини оширишнинг сифати ҳали ҳозирги замон талабларига мувофиқ даражада эмас, деб ҳисоблайди. Кўпгина олий мактабларда, техникумларда ва мактабларда қишлоқнинг социал-иқтисодий ривожланишининг ва фан-техника тараққиёти асосида қишлоқ хўжалиги самарадорлигини оширишнинг муҳим проблемаларини ўрганишга етарли даражада эътибор берилмаяпти. Факультетлар, бўлимлар ва мактабларнинг ўқув планларида ҳамда программаларида фан ва практиканинг энг янги муваффақиятларини ўзлаштиришга кам ўрин ажратилмоқда.

СССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги колхоз ва совхозларнинг раҳбар кадрлари составини сифат жиҳатидан яхшилаш учун тайёрлаш ва малакани оширишнинг мавжуд системасидан тўла фойдаланаётгани йўқ. Ўқишга кўпинча зарур амалий тажрибаси бўлмаган ходимлар юборилмоқда. Шунинг натижасида ўқишни битириб чиққан кишиларнинг анча қисмидан хўжаликларга раҳбарлик ишлари учун фойдаланилмаётир. Факультетлар, мактаблар, шунингдек қишлоқ хўжалик техникумларининг колхоз ҳамда совхозларнинг бригада бошлиқларини, бўлим ва ферма бошқарувчиларини тайёрловчи махсус бўлимларига ўқувчилар танлаш плани бажарилмаётир.

КПСС Марказий Комитети бир қанча жойларда партия ташкилотлари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши раҳбарлари ва мутахассисларини қайта тайёрлаш ва малакасини оширишни яхшилаш тўғрисида тегишинча қайғурмаётганлигини кўрсатиб ўтди.

КПСС Марказий Комитети қишлоқ хўжалиги раҳбар кадрларини ва мутахассисларини қайта тайёрлашни ташкил этишда жиддий нуқсонлар мавжуд эканлигига СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги коллегиясининг эътиборини жалб қилди ва кадрлар малакасини ошириш юзасидан тузилган махсус факультетлар, бўлимлар ва мактабларнинг иш мазмунини, ташкилий формасини ва методларини янада такомиллаштиришни таъминлаш мақсадида мана шу муҳим иш участкасига раҳбарликни тубдан яхшилашни талаб қилди.

Ҳар бир республика, ўлка, областда, ҳар бир районда ва хўжаликда қишлоқ хўжалик кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини оширишнинг перспектив планини ишлаб чиқиш, колхозларда, совхозларда, хўжаликлараро корхоналар ва бирлашмаларда раҳбарлик лавозимларига кўтариш учун резерв кадрлар вужудга келтириш ишларини изчиллик билан ва мунтазам равишда амалга ошираборишни мақсадга мувофиқ деб топилди.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг етакчи бўғинларини кадрлар билан мустаҳкамлашга алоҳида эътибор бериш керак. Шунга эришмоқ кераки, яқин вақт ичида колхозлар ва совхозларнинг бригадаларига, бўлимлар ва фермаларга қишлоқ хўжалигининг малакали мутахассислари, коллективнинг янгиликни сеза оладиган, ишлаб чиқаришнинг замонавий технологиясини, техникасини, ташкил этишни мукаммал биладиган, партия сиёсатини фаол амалга ошира оладиган моҳир ташкилотчилар ва мураббийлар бошчилик қилсин.

КПСС Марказий Комитети ҳисоблайдики, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш, унинг самарадорлигини ҳамма чоралар билан ошириш, уни ихтисослаш ва концентрациялаш вазифалари биринчи ўринга қўйилган қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг ҳозирги босқичида колхозлар, совхозлар, хўжаликлараро корхоналар ва бирлашмалар раҳбар ходимларининг ҳамда мутахассисларнинг профессионал ва ғоявий-сиёсий тайёргарлигига нисбатан талаб борган сари кучаймоқда. Мана шуни назарда тутиб СССР Қишлоқ хўжалик министрлигига кадрларни қайта тайёрлаш системаси учун ўқув программалари ва қуролларни қайта ишлаб чиқиш, уларнинг мазмунини коммунистик қурилишнинг ҳозирги иқтисодий проблемалари, партиянинг аграр сиёсати билан бойитишга, кадрларнинг оммага раҳбарлик қилиш ленинча санъатини, фан-техника революцияси шароитида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил этиш ва бошқаришнинг самарали форма ва методларини эгаллашига қаратиш таклиф этилди.

Кадрларни қайта тайёрлаш системасида ишлаш учун етакчи илмий-педагогик кучларни кенг жалб этиш, партия ва совет органлари раҳбар ходимларининг, йирик мутахассислар, ишлаб чиқариш илғорларининг тингловчилар ҳузурида лекциялар ўқишини мунтазам уюштириш тавсия этилди.

Кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш ишлари олиб борилаётган ҳар бир ўқув юртига ва илмий муассасага тингловчиларнинг ишлаб чиқариш практикаси ва стажировкасини ўтказиши учун таянч хўжалик сифатида илғор колхозлар, совхозларни, ихтисослаштирилган қишлоқ хўжалик корхоналарини бириктириш таклиф қилинди. СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига мана шундай таянч хўжаликларда қисқа муддат ичида факультетлар ва мактабларнинг тингловчилари учун тегишли ўқув-моддий база ва уй-жой шароитини яратиш топширилди.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, «Союзсельхозтехника»га, СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига ҳамда иттифоқдош республикалар Министрлар Советига қуйидагилар топширилди:

Юксак механизациялаштирилган хўжаликлар шароитида ишлайдиган раҳбарлар ва мутахассисларни анча узоқ муддат билан қайта тайёрлашни таъминлаш учун энг яқин йиллар мобайнида қишлоқ хўжалик олий ўқув юртлари айрим факультетларини, мактаблар ва бўлимларни, илмий муассасалар ва техникумларни ихтисослаштириш амалга оширилсин;

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ҳузурида қишлоқ хўжалик министрликлари ва идоралари, ўлка ва область бошқармалари ҳамда бирлашмалари раҳбар ходимларининг малакасини ошириш учун К. А. Тимирязев номидаги Москва қишлоқ хўжалик академияси базасида қишлоқ хўжалигини бошқариш олий мактаби тузилсин;

қишлоқ хўжалик корхоналари раҳбарларини (колхоз раислари, совхоз директорлари, хўжаликлараро корхоналар ва бирлашмаларнинг раҳбарларини) планли равишда тайёрлаш мақсадида уларга таълим бериш ишлари малакали илмий-педагогик кадрларга, яхши ўқув-моддий, ишлаб чиқариш ва тажриба базасига эга бўлган етакчи олий қишлоқ хўжалик ўқув юртларининг махсус факультетларида олиб борилсин;

колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини бошқарувчи ўрта бўғин раҳбар кадрларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш анча кенгайтирилсин, бу ишнинг сифати оширилсин ва уни ташкил этиш яхшилансин, бригадирлар, бўлим, ферма, цех бошқарувчилари ҳамда колхозлар, совхозларнинг, хўжаликлараро корхоналар ва бирлашмаларнинг бошқа ишлаб чиқариш бўлинмалари бошқарувчиларини тайёрлаш учун яхши ўқув ва ишлаб чиқариш шароитига эга бўлган қишлоқ хўжалик техникумлари базасида республика, областлараро ва область қишлоқ хўжалигини бошқариш мактаблари ташкил этилсин.

СССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига, РСФСР Министрлар Советига, Украина ССР Министрлар Советига сув хўжалиги соҳасида айниқса РСФСРнинг қора тупроқ бўлмаган зонаси учун малакали раҳбар кадрларга бўлган эҳтиёжни таъминлаш мақсадида шундай кадрларни қайта тайёрлашни зарур миқдорда кўпайтириш таклиф этилди.

Ўқув юртлари ва илмий муассасаларнинг кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш соҳасидаги илғор тажрибаларини ёритиш мақсадида 1975 йилдан бошлаб «Кадры сельского хозяйства» («Қишлоқ хўжалиги кадрлари») журналини чиқариш мақсадга мувофиқ деб топилди.

Иттифоқдош республикалар Министрлар Советига ўз қарамоғида қишлоқ хўжалик техникумлари бўлган СССР министрликлари ва идораларига шу ўқув юртларининг ишини яхшилашга доир масалаларни қараб чиқиш, уларнинг ўқув-моддий ва тажриба-ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш, уларни энг янги техника ва асбоб-ускуналар билан, зарур ўқув ва методик қуроллар билан таъминлаш, ўқишни битириб чиқадиган мутахассислардан янада тўғрироқ фойдаланиш ва уларни ишда сақлаб қолиш юзасидан конкрет чораларни амалга ошириш топширилди.

КПСС Марказий Комитети СССР Қишлоқ хўжалик министрлигига, СССР Министрлар Советининг нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетига, СССР Министрлар Советининг Кинематография давлат Комитетига, СССР Министрлар Советининг телевидение ва радио эшиттириш давлат комитетига қишлоқ хўжалик кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш махсус факультетлари, бўлимлари ва мактабларини зарур ўқув қуроллари билан, плакатлар, ўқув кинофильмлари билан тўла таъминлаш ва уларнинг сифатини яхшилаш чораларини кўриш, шунингдек қишлоқ хўжалик мутахассислари ва бошқа ходимларни ўқитиш учун телевидение ва радио орқали махсус кўрсатув ва эшиттиришлар циклини уюштириш вазифасини юклади.

Иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларига, ўлка ва область партия комитетларига кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш билан шуғулланувчи махсус факультетлар, бўлимлар, мактаблар ва курсларнинг иши устидан назорат қилиш, уларга доимо ёрдам бериб туриш, шунингдек бу кадрларни ўқитиш даврида уларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш ишларини кучайтириш чораларини кўриш таклиф қилинди.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети шуни таъкидлайдики, Андижон область Бўз районидаги «Партия XX съезди» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Жалолов, партия комитетининг секретари Б. Мирзакаримов, бош агроном Х. Мирҳамидов, бош инженер К. Турдиев, бригадирлар А. Солиев, Н. Деҳқонов, А. Ҳамидова, пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчилари А. Муродов билан А. Носиров «Сельская жизнь» газетасида 1974 йил 9 августда эълон қилинган «Машиналар пахта далаларида» сарлавҳали мақолада пахтадан мўл ҳосил етиштириш, ишларни комплекс механизациялаштириш соҳасидаги бой тажрибаларини баҳам кўрганлар. Колхоз пахтакорлари беш йилликнинг тўртинчи йилида гектар бошига 40 центнердан ҳосил кўтариш давлатга камида 5 минг тонна ёки бултургидан 534 тонна кўп пахта сотиш, теримнинг индустриал-поток технологиясини қўлланган ҳолда пахтанинг 95 процентини терим машиналари билан йиғиштириб олиш мажбуриятини олганлар.

Колхоз механизаторлари ва барча меҳнатчилари техникани, транспорт воситаларини, кадрларни намунали тайёрлаш, ҳосил йиғим-теримига оид тадбирларнинг бутун комплексини ўз вақтида ўтказиш йўли билан, социалистик мусобақани кенг авж олдириб, далада бор ҳосилни қўл меҳнатидан фойдаланмай 25 иш кунида териб бериш мажбуриятини оладилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Андижон область Бўз районидаги «Партия XX съезди» колхози механизаторлари ва барча пахтакорларининг «Сельская жизнь» газетасидаги «Машиналар пахта далаларида» сарлавҳали мақолада баён қилинган тажрибасини ва катта ватанпарварлик ташаббусини маъқуллади.

Область ва район партия комитетларига, жойлардаги партия, совет ва қишлоқ хўжалиги органларига, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларига мақолани кенг муҳокама қилиш, илғор колхознинг тажрибасини ўрганиб чиқиб, ҳар бир хўжаликда қўлланиш таклиф қилинди.

Индустриал-поток технологияни қўлланиб ҳосил йиғим-теримига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш, ҳар бир терим машинасининг юксак унумли ишлашини таъминлаш юзасидан барча колхоз ва совхозларда конкрет тадбирлар ишлаб чиқилиши лозим. Техникани қўлланган ҳолда иложи борича кўпроқ пахта териб олишга эришиш зарур.

Республика, область ва район газеталарига ҳосилни машинада теришга намунали тайёргарлик кўриш ва ўтказиш соҳасида пешқадам хўжаликларнинг тажрибасини кенг ёритиш таклиф қилинди.

ИЛҒОР САБЗАВОТКОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети областлар, районлар, колхозлар ва совхозлар ўртасида давлатга сабзавот — мева, картошка ва полиз маҳсулотлари сотиш юзасидан ўтказилаётган социалистик мусобақанинг 1974 йил 1 августгача бўлган якунларини қараб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи **Фарғона областига** (область партия комитетининг секретари ўртоқ **Шамсиддинов,** область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Умаров,** область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Қодиров**, совхозлар трестининг директори ўртоқ **Султонов,** қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш ва унинг сифати бўйича бош давлат инспектори ўртоқ **Дадахонов,** область матлубот союзи правлениесининг раиси ўртоқ **Ҳамзаев**) беришга қарор қилинди. Бу область июль ойида давлатга 15,8 минг тонна ёки йиллик планнинг 20,1 процентини миқдорида сабзавот сотиб, сабзавот сотиш халқ хўжалик планини 54,7 процент, картошка сотиш планини 64,1 процент, полиз экинлари маҳсулотлари сотиш планини 13,3 процент, мева сотиш планини 36,7 процент бажарган. Байроқ Сурхондарё областидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Сурхондарё областининг **Шеробод районига** (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Туропов** район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Тиллаев,** район ижроия комитети қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Алибоев,** қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш ва унинг сифати бўйича бош давлат инспектори ўртоқ **Маматқулов,**

(Давоми тўртинчи бетда).

МАШИНАЛАР ПАХТА ДАЛАЛАРИДА

Андижон область Бўз районидаги «Партия XX съезди» колхози пахтакорлари беш йилликнинг тўртинчи йилида пахтанинг камида 95 процентини механизация ёрдами билан йиғиштириб олишни режалаштириб қўйишди.

ЎЗБЕКИСТОН қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари беш йилликнинг тўртинчи йилида камида беш миллион тонна пахта етиштириб, давлатга топширишни мажбуриятга олдилар. Колхозчилар ва совхозларнинг ишчилари сув танқислигини енгиб, яхши ҳосил учун фидокорона кураш олиб бормоқдалар.

Хўжалигимиз коллективи ҳам юксак ишлаб чиқариш натижаларини қўлга киритишга интилмоқда. Ҳозир бутун куч-ғайратимиз пахта далаларида камида беш минг тонна ҳосил, яъни ўрта ҳисобда ҳар гектар ердан 40 центнердан хирмон кўтаришга қаратилган. Ўтган йили эса колхоз давлатга 4.466 тонна пахта топширган эди.

Кейинги вақтда механизатор пахта йиғим-теримида [illegible] **Бу мавсумда биз машиналарда пахтанинг камида 95 процентини — [illegible]** [illegible] эга бўлиб, юзлаб кишиларни қўл теримидан халос қилади.

Гапнинг лўндасини айтганда, пахта териш машиналарини кенг қўлланиш план топшириқларини муваффақиятли бажариш учун хўжаликлар олдида катта имкониятлар яратмоқда. Чунончи, бизнинг колхозимиз пахта етиштириш ва давлатга сотиш беш йиллик планини анча ортиғи билан бажармоқда. Ўтган йили Азим Тожибоев, Назир Деҳқонов, Олим Мамажонов, Иммн Раҳимов, Абдуфатто Солиев бошлиқ бригадалар ҳар гектар ердан 40-45 центнердан ҳосил кўтариб, пахтанинг асосий қисмини машиналарда териб олишди.

Ҳозир хўжалигимиз меҳнатчилари ғўза парваришн билан айни пайтда ҳосил йиғим-теримига қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Колхозда 22 та пахта териш машинаси, 11 та кўрак узиш машиналари, учта подборщик, учта погрузчик, 10 та кўрак чувиш машиналари ва 39 та прицепли тележкалар бор. Йилнинг бошларидаёқ қишлоқ техникаси Давлат назорати инспекторлари ёрдамида ҳар бир машинанинг техникавий аҳволини белгилаб, уларни тайёрлаш графигини тузиб қўйган эдик. Мураккаб ремонт ишлари «Узсельхозтехника» район бирлашмасида қилинади. Қолган ишларни ўз кучимиз билан бажарамиз. Бунинг учун устахона мудири С. Қодиров бошчилигида махсус ремонт бригадаси туздик.

Бизда барча пахта териш машиналарининг осиладиган қисми аллақачон ремонт қилиниб, актлар билан қабул қилиб олинган. Августнинг ўрталарига бориб уларни ғўза парваришидан бўшаган тракторларга ўрнатамиз. Кўрак узиш машиналари, механик подборщиклар, погрузчиклар, прицепли тележкаларни тайёрлашни ниҳоясига етказмоқдамиз. Тахминан 20 августдан терим машиналарини синовдан ўтказиб, олдиндан ишлатиб кўрамиз. Бундай ўз-ўзини назорат қилиш жуда фойдали бўлиб, устахона шароитида йўл қўйилиши мумкин бўлган нуқсонларнинг кўпинча олдини олади. Терим агрегатларини далага чиқаришдан олдин ҳар бирининг технологик мосланганлигини яна бир бор пухта текшириб кўрамиз.

ЙИҒИМ-ТЕРИМ техникасидан юқори унумли фойдаланишнинг муҳим шарти икки сменали иш ташкил қилишдан иборат. Терим агрегати суткасига амалда 14-15 соат, шудринг тушмаган пайтда ундан ҳам кўпроқ ишлаши мумкин. Бутун йиғим-терим даврида биргина механик-ҳайдовчининг ўзи бундай оғирликни кўтаролмайди. Шу боисдан, машинани бир одам бошқаргани учун унинг иш вақти ўн соатдан ошмайди. Шундай қилиб, техника имкониятларидан тўла фойдаланилмай қолади.

Хўжалигимизда бу муаммо қай тарзда ҳал қилинмоқда? Ҳар йили механик-ҳайдовчиларни курсларда тайёрлаймиз. Уларга тажриба ўргатиш мақсадида тажрибали механик-ҳайдовчиларни бириктириб қўямиз, бўлажак механик-ҳайдовчилар машиналарга техника хизмати кўрсатишади, шпинделларни ювиб тозалашади, асосий механик-ҳайдовчи ҳордиқ чиқараётган пайтда ўзлари пахта теришади. Натижада тажрибали механик-ҳайдовчилар ёрдамчи ишлардан халос бўлиб, кўпроқ бевосита пахта терими билан шуғулланадилар, бўлажак механизаторлар эса актив равишда профессионал кўникма ҳосил қиладилар. Энг яхши мураббий усталардан Абдуфатто Солиев, Абдукарим Муродов ва бошқалар ўз бой тажрибаларини ёшларга бажонидил ўргатмоқдалар. Мухтор Тўйчиев, Муҳаммаджон Жалолов, Оминахон Ҳамидовалар шу тариқа ҳунар ўрганишди. Ҳозир улар энг яхши механизаторлар қаторидан ўрин олиб, машиналарда мавсумда 200-250 тоннадан пахта териб беришмоқда. **Механизатор кадрларни шу тариқа тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш натижасида биз 1972 йилдан буён барча йиғим-терим техникасидан икки сменали фойдаланишга ўтдик. Агар шу вақтгача ҳар бир машинанинг мавсумдаги иш унуми 50-55 тоннадан ошмаган бўлса, 1973 йили 155 тоннага етди, яъни уч баравар ортди.** Мавжуд машина паркидан тўла фойдаланишнинг ҳисобигагина бу беш йилликда йиғим-терим ишларини механизациялаш ҳажми икки баравар ошди. Бизда механик-ҳайдовчи кадрларнинг резерви ҳам бор. Колхознинг асосий мутахассислари, бригадирлар, ҳисобчи ходимларнинг кўпчилиги йиғим-терим машиналарини бошқаришни ўрганиб олишди.

Бу йил механизаторларимиз ҳар бир пахта териш машинасининг ўртача иш унумини 160 тоннага, икки қаторли агрегатларнинг иш унумини 130 тоннага, тўрт қаторли агрегатларнинг иш унумини 250 тоннага етказишдек ўз олдиларига катта вазифа қўйишди. Бу вазифани улар муваффақиятли уддалайдилар деб дадил айтиш мумкин.

МАШИНА теримида ғўза баргини ўз вақтида ва сифатли тўктириш, яъни дефолиация ўтказиш жуда муҳимдир. Кўп йиллик тажрибага таяниб биз дефолиацияни 2-3 кўсак очилиши билан бошлаб юборамиз. График тузганимизда чигит қачон экилганини, кўсакларнинг пишиб етилганлигини ҳисобга оламиз. Бутун дефолиация жараёнини ўн кун мобайнида тугаллашни мўлжаллаймиз.

Шуни айтиш кераки, хўжаликларнинг айрим раҳбарлари ва мутахассислари дефолиация ўтказиш муддатини анча чўзишади. Назаримизда, бундай практика зарарлидир. Чунки, вақт ўтиши билан ғўза барги қалинлашиб, дефолиантлар амалда таъсир ўтказолмайди. Кечикиб ўтказилган дефолиация машина терими суръатини пасайтиради.

Икки йилдан буён биз ғўзани ОВХ-14 пуркагичлари ёрдамида дефолиация қилмоқдамиз. Чунончи, 1973 йили ерда ишлатиладиган аппаратларда 600 гектардаги ғўзани дефолиантлар билан ишладик. Бу далалар асосан электр линияси ўтган жойлар, шунингдек, аҳоли пунктларига яқин жойлашган майдонлар ҳамда кичик-кичик карталардан иборат эди. Шу нарса характерлики, ғўзалар ерда ишлатиладиган аппаратларда дефолиация қилинганида биринчи ишловдаёқ ғўза барги тўла-тўкис тўкилиб, қайта дефолиация қилишга эҳтиёж қолмайди. Бу йил кузда биз дефолиацияни асосан ерда ишлатиладиган аппаратлар билан ўтказмоқчимиз. Бунинг учун қўшимча равишда пуркагичлар сотиб олдик. Бу аппаратларни ишлатадиган тракторчилар билан ўқишни бошлаб юбордик.

ПАХТА далаларини яхши тайёрлаш терим машиналаридан унумли фойдаланишнинг муҳим шарти ҳисобланади. Шу муносабат билан биз бегона ўтларга қарши курашга катта эътибор бермоқдамиз. Барча майдонга чигит экиш билан бир вақтда гербицидлар соламиз. Ерни 40 сантиметр чуқурликда ҳайдаймиз. Ўтган йилдан бошлаб икки ярусли плуглардан фойдалана бошладик. Зарур бўлган жойларда ер ҳайдалгандан кейин кўп йиллик ўтларнинг томирини йиғиштириб оламиз. Ўтган йиллари чигит экилган қаторларнинг ўрнини вақти-вақти билан ўзгартириб туриш пахта далаларини кўп йиллик бегона ўтлардан тозалашнинг усули бўлиб қолди. Бундан ташқари, ҳосил йиғим-теримини бошлаш олдидан қаторларни контроль тарзида текшириб чиқамиз ва қолган бегона ўтларни юлиб оламиз.

Қайтиш жойлари тайёрлаш машина теримига тайёргарлик кўришнинг муҳим элементи ҳисобланади. Ўтган йили учта бригадада 200 гектар майдонда қайтиш жойларини механизмлар билан тайёрлаш технологияси қўлланилди. Тажриба яхши натижа берди. Бу йил ана шу технологияни барча майдонда қўллаймиз. Унинг моҳияти қуйидагича. Дефолиацияни бошлашдан беш-етти кун олдин ОВХ-14 пуркагичлари ёрдамида терим машиналари қайтадиган жойлардаги ғўзалар десикация қилинади. Ғўза туплари қуригандан кейин улардаги ҳосил аввал пахта териш машиналари билан, сўнг эса кўрак териш машиналари билан териб олинади. Шундан кейин ғўза туплари карчопка қилинади ва пайкалдан ташқарига ташиб чиқарилади. Сўнгра қайтиш жойлари грейдер ва бульдозер билан текисланади. **Бу хилдаги технология қайтиш жойларини қўл кучи билан тайёрлагандагига қараганда меҳнат сарфини уч-тўрт баравар камайтириш имконини беради.**

Имконияти бўлган массивларда қайтиш жойларини тайёрлаганда йўллардан фойдаланамиз, ариқларни вақтинча кўмамиз, коллекторларнинг четидаги тупроқ уйимларини текислаймиз. Айни вақтда карталарнинг ичидаги ариқларни, сув ўйиб кетиши натижасида ҳосил бўлган чуқурларни, тўсиқларни, тупроқ уюмларини, пайнов ариқларни текислаймиз. Агар бундай қилинмаса, пахта териш машиналарининг ғўза тупларини тўғрилаб кетувчи қисмлари ва обтекателлари, рамаларининг эгилган жойлари, шпиндель аппаратлари вақтидан илгари ишдан чиқиши ва терим сифати пасайиши мумкин. Биз қатор ораларидаги тупроқни майин қилиб юмшатган ҳолда культивация ўтказишни ғўзани парвариш қилиш соҳасидаги сўнгги операция деб ҳисоблаймиз. Бу билан пахта териш машиналари ва механик подборщиклардан юқори унум билан фойдаланиш учун энг қулай шароит яратилади.

Ҳар бир механик-ҳайдовчи терим машинасини пайкалга киритиш олдидан шпинделларни ҳаракатга келтирувчи таранг тортилган қайишларни, вентиляторларни, двигателнинг ва териш аппаратининг ишини текшириб кўради, шпинделларни шахмат тарзида ўрнатади ва шпинделларнинг барабанлари орасидаги тирқишни юзага келтиради. Мана бир неча йилдирки, механизаторларимиз бу тирқишни барабан баландлигида конус тарзида юзага келтирадилар: тирқишнинг барабан юқорисидаги кенглиги барабан пастидаги кенглигига нисбатан уч миллиметргача зиёд бўлади. Тажриба шуни кўрсатдики, бу ғўза тупларининг пастги қисмидаги пахтани теришни яхшилайди ва пахтанинг ерга тўкилишини камайтиради.

Терим машинаси қаторларга киритилиб, 10-20 метр юргизилганидан кейин механик-ҳайдовчи тушиб, орқадаги ғўза тупларини, териш аппаратини текшириб кўради ва зарур бўлса шпинделларнинг барабанлари орасидаги зазорни қўшимча равишда регулировка қилади.

Бизда ёнилғи-мойлаш материаллари оқадиган агрегатларни ишлатмаслик қонун тусига кирган. Терилган пахтанинг мойга беланиши — катта зарар келтирувчи жиддий брак ҳисобланади. Механиклар ва бригадирлар кун давомида терим машиналарининг туташтирилган жойлари герметиклигини бир неча марта текшириб кўрадилар.

БИЗ дефолиация ўтказилганидан сўнг орадан 8-10 кун ўтганидан кейин ғўза тупларидаги кўсакларнинг деярли 60 процентга яқини очилгач ва баргнинг камида 80 проценти тўкилгач, машина теримини бошлаймиз. Бултур учта бригадада терим техникасининг тўла комплексидан фойдаланилди. **Поток-технологияси: дала — пахта териш машинаси — трактор тележкаси — тайёрлов пункти қўл меҳнатидан фойдаланиш учун ҳожат қолдирмади. Натижада етиштирилган ҳосил 20-25 иш кунида териб олинди.**

Бу йилги мавсумда колхоз 40 гектарлик тажриба участкасидан ташқари барча майдонда теримнинг илғор технологиясини қўллашни мўлжалламоқда. Мавжуд машина парки — иккита тўрт қаторли пахта териш ва учта кўрак териш агрегатлари, бешта механик подборщиклар ва 25 та трактор тележкалари билан тўлдирилади. Янги техника ҳозирнинг ўзидаёқ хўжаликка кела бошлади.

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ НОТАРИАТИ ТЎҒРИСИДА ҚОНУНИ

I БУЛИМ

УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-м о д д а. **Давлат нотариатининг вазифалари**

Давлат нотариатининг вазифалари социалистик мулкни, гражданларнинг, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини қўриқлашдан, социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашдан, шартномалар ва бошқа битимларни тўғри ва ўз вақтида тасдиқлаш, ворислик ҳуқуқларини расмийлаштириш, ижро хатларини ёзиш ва бошқа нотариал ҳаракатларни амалга ошириш йўли билан ҳуқуқ бузилишининг олдини олишдан иборат.

2-м о д д а. **ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССРнинг Давлат нотариати тўғрисидаги қонунлари**

ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССРнинг Давлат нотариати тўғрисидаги қонунлари Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунидан ва шунга биноан ССР Иттифоқи чиқарадиган бошқа қонун актларидан, ушбу Қонундан ва Ўзбекистон ССРнинг Давлат нотариати тўғрисидаги бошқа қонун актларидан иборат.

3-м о д д а. **Нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи органлар**

Ўзбекистон ССРда нотариал ҳаракатларни бажариш учун давлат нотариал конторалари ташкил этилади.

Ўзбекистон ССР пойтахти Тошкентда, Қорақалпоғистон АССР пойтахти Нукусда ва область марказларида давлат нотариал конторaларидан бири ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларига биноан энг мураккаб нотариал ҳаракатларни амалга ошириш ва бошқа вазифаларни бажариш учун биринчи давлат нотариал конторaси тариқасида таъсис этилади.

Область марказида битта давлат нотариал конторaси таъсис этилган тақдирда, шу контора биринчи давлат нотариал конторaси деб ҳисобланади.

Давлат нотариал конторалари бўлмаган аҳоли пунктларида ушбу Қонунда кўзда тутилган нотариал ҳаракатларни меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советларининг ижроия комитетлари амалга оширадилар.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ чет элларда нотариал ҳаракатларни амалга ошириш ССР Иттифоқининг консуллик муассасалари зиммасига юклатилади.

4-м о д д а. **Нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахслар**

Давлат нотариал конторaларида нотариал ҳаракатларни давлат нотариуслари (старший давлат нотариуслари, старший давлат нотариусларининг ўринбосарлари, давлат нотариуслари) амалга оширадилар.

Меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советлари ижроия комитетларида нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тегишли Советнинг ижроия комитети қарори билан ижроия комитетнинг раиси, раис ўринбосари ёки секретаридан кимнинг зиммасига юкланган бўлса, ўша киши томонидан амалга оширилади.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи консуллик хизматидаги мансабдор шахслар рўйхати ССР Иттифоқининг консуллик Устави билан белгиланади.

Нотариал тасдиқланган ҳужжатлар кучига эга бўлган васиятномалар ва ваколатномаларни ушбу Қонуннинг 17-моддасида кўрсатилган мансабдор шахслар ҳам тасдиқлашлари мумкин.

5-м о д д а. **Давлат нотариатига раҳбарлик қилиш**

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ Ўзбекистон ССРда давлат нотариатига СССР Министрлар Совети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, меҳнаткашлар депутатлари область, район, шаҳар Советларининг ижроия комитетлари, СССР Юстиция министрлиги, Ўзбекистон ССР Юстиция министрлиги ва Қорақалпоғистон АССР Юстиция министрлиги, шунингдек бошқа давлат органлари ССР Иттифоқи, Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР қонунларига мувофиқ равишда раҳбарлик қиладилар.

6-м о д д а. **Давлат нотариуси вазифасига тайинлаш ва бу вазифадан озод қилиш**

Давлат нотариуслари вазифасига олий юридик маълумоти бўлган СССР гражданлари тайинланадилар. Айрим ҳолларда мазкур вазифаларга олий юридик маълумотли бўлмаган, аммо камида уч йил юридик ихтисосдаги ишларни бажарган шахслар ҳам тайинланиши мумкин.

Биринчи давлат нотариал конторасининг старший давлат нотариусларини шу вазифага Ўзбекистон ССР Юстиция министри тайинлайди ва бу вазифадан озод қилади.

Биринчи давлат нотариал конторaларидаги старший давлат нотариусларининг ўринбосарлари ва давлат нотариуслари, шунингдек бошқа давлат нотариал конторaларининг давлат нотариусларини шу вазифага Қорақалпоғистон АССР Юстиция министри, меҳнаткашлар депутатлари область, Тошкент шаҳар Советлари ижроия комитетлари юстиция бўлимларининг бошлиқлари тайинлайди ва бу вазифадан озод қилади.

Давлат нотариуслари вазифасига тайинланган шахслар қонунда белгиланган ҳолларда ва тартибда стажировкадан ўтадилар.

Давлат нотариуслари бошқа муассасалар, ташкилотлар ва корхоналарда хизмат қилишлари мумкин эмас. Ўқитувчилик ёки илмий иш билан шуғулланувчи давлат нотариуслари учун истисно бўлиши мумкин.

7-м о д д а. **Амалдаги қонунлар асосида нотариал ҳаракатларни амалга ошириш**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар ўз фаолиятларида СССР, Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР қонунларига, СССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиумининг фармонларига, СССР Министрлар Советининг, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг қарорлари ва фармойишларига, СССР Юстиция министрлигининг, Ўзбекистон ССР Юстиция министрлиги ва Қорақалпоғистон АССР Юстиция министрлигининг буйруқлари ва инструкцияларига, шунингдек давлат ҳокимиятининг бошқа органлари ва давлат бошқарув органлари ўз компетенцияси доирасида чиқарадиган бошқа актларга амал қиладилар.

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар қонунда белгиланган ҳолларда нотариал ҳаракатларни амалга ошириш вақтида бошқа иттифоқдош республикалар қонунларидан ҳам фойдаланадилар.

8-м о д д а. **Бажарилаётган нотариал ҳаракатларнинг сир сақланиши**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар бажарилаётган нотариал ҳаракатларни сир сақлашга мажбурдирлар.

Бажарилган нотариал ҳаракатлар тўғрисидаги справкалар ва ҳужжатлар ана шу нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тўғрисида топшириқ берган ёки шу ҳаракатларга даҳлдор бўлган гражданларга, давлат муассасаларига, корхоналар ва ташкилотларга, колхозларга ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларигагина берилади.

Бажарилган нотариал ҳаракатлар тўғрисидаги справкалар ва ҳужжатлар суд, прокуратура, тергов ва қидирув органларининг талабига биноан уларда бўлган жиноий ёки гражданлик ишлари муносабати билан берилади.

Васиятномалар тўғрисидаги справкалар васият қилувчининг вафотидан кейингина берилади.

Нотариал ҳаракатларни сир тутиш тўғрисидаги қоида ўз хизмат бурчларини бажаришлари муносабати билан амалга оширилган нотариал ҳаракатлардан хабардор бўлган шахсларга ҳам татбиқ этилади.

Ушбу модданинг биринчи ва бешинчи қисмларида кўрсатилган шахслар, амалга оширилаётган нотариал ҳаракатларни сир тутиш қоидасини бузишда айбдор бўлсалар, ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларида белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

9-м о д д а. **Гражданларга, муассасалар, корхоналар ва ташкилотларга ўз ҳуқуқларини амалга оширишлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишларида кўмаклашиш**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар гражданларга, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларга, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларига ўз ҳуқуқларини амалга оширишлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишларида уларга кўмаклашишга, ҳуқуқлари ва бурчларини тушунтириб беришга, амалга оширилаётган нотариал ҳаракатларнинг оқибатлари тўғрисида огоҳлантиришга, шу тариқа юридик жиҳатдан хабардор бўлмаганлик ва бошқа шу сингари ҳолатлар уларнинг зарарига ишлатилишига йўл қўймасликка мажбурдирлар.

Зарур ҳолларда давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар нотариал ҳаракатларни амалга оширишни сўраб мурожаат қилган гражданларнинг, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг илтимосига биноан битим ва ариза лойиҳаларини тузишлари, ҳужжатларнинг копияларини ва улардан олинадиган кўчирмаларни тайёрлашлари, шунингдек нотариал ҳаракатларни амалга ошириш масалаларини тушунтириб беришлари лозим.

10-м о д д а. **Нотариал ишлар юритиладиган тил**

Ўзбекистон ССР Давлат нотариал конторaларида ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советларининг ижроия комитетларида нотариал ишлар ўзбек тилида, Қорақалпоғистон АССРда—қорақалпоқ тилида олиб борилади, рус, ёки, қозоқ, ёки тожик, ёки қорақалпоқ аҳолиси кўпчилик бўлган қишлоқ районлари ва шаҳар районларида эса шунга қараб, рус, қозоқ, тожик ёки қорақалпоқ тилида олиб борилади.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ ССР Иттифоқининг консуллик муассасаларида нотариал ишлар ССР Иттифоқининг консуллик муассасаларидаги ишлар қайси тилда олиб борилса, шу тилда юритилади.

Нотариал ҳаракатни амалга оширишни сўраб мурожаат қилган шахс иш юритиладиган тилни билмаган тақдирда, расмийлаштириладиган ҳужжатларнинг текстларини унга давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахс ёхуд давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатни амалга оширувчи мансабдор шахс билган таржимон таржима қилиб бериши керак.

11-м о д д а. **Давлат нотариал конторалари шохобчаси ва штатлари**

Ўзбекистон ССР давлат нотариал конторaлари шохобчаси Ўзбекистон ССР Министрлар Совети белгилайдиган тартибда тасдиқланади.

Давлат нотариал конторaларининг штатларини Ўзбекистон ССР Юстиция министри давлат нотариал конторaлари учун белгиланган штат миқдори ва иш ҳақи фонди чегарасида, мансаб окладлари схемасига риоя қилган ҳолда тасдиқлайди.

12-м о д д а. **Давлат нотариал конторaларини таъминлаш**

Давлат нотариал конторaлари Ўзбекистон ССР Юстиция министрлиги сметаси бўйича республика бюджети ҳисобига таъминланади.

13-м о д д а. **Давлат нотариал конторасининг печати**

Давлат нотариал конторaлари Ўзбекистон ССР Давлат герби солинган ва ўз исми ёзилган печатдан фойдаланади.

II БУЛИМ

ДАВЛАТ НОТАРИАЛ КОНТОРАЛАРИ ВА БОШҚА ОРГАНЛАР АМАЛГА ОШИРАДИГАН НОТАРИАЛ ҲАРАКАТЛАР

14-м о д д а. **Давлат нотариал конторалари амалга оширадиган нотариал ҳаракатлар**

Давлат нотариал конторaлари қуйидаги нотариал ҳаракатларни амалга оширадилар:

1) битимларни (шартномалар, васиятномалар, ваколатномалар ва шу кабиларни) тасдиқлайдилар;

2) мерос қолган мулкнинг сақлаш чораларини кўрадилар;

3) ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳномалар берадилар;

4) эр-хотин ўртасидаги умумий мулкнинг ҳиссасига эгалик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома берадилар;

5) турар-жой биноларининг тасарруфдан чиқарилишини тақиқлайдилар;

6) ҳужжатлардан кўтарилган копиялар ва улардан олинган кўчирмаларнинг аслига тўғрилигини тасдиқлаб берадилар;

7) ҳужжатлардаги имзоларнинг ҳақиқийлигини тасдиқлаб берадилар;

8) ҳужжатларнинг бир тилдан бошқа тилга қилинган таржимаси тўғрилигини тасдиқлаб берадилар;

9) гражданнинг ҳаёт эканлиги фактини тасдиқлайдилар;

10) гражданнинг муайян жойда турганлиги фактини тасдиқлайдилар;

11) фотосуратда расми тасвирланган шахс шу гражданнинг айни ўзи эканлигини тасдиқлайдилар;

12) ҳужжатларнинг тақдим этилган вақтини тасдиқлайдилар;

13) гражданларнинг, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг аризаларини бошқа гражданларга, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларга, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларига топширадилар;

14) пул суммалари ва қимматли қоғозларни депозитга қабул қиладилар;

15) ижро хатларини ёзиб берадилар;

16) векселларнинг протестини расмийлаштирадилар;

17) чекларни тўлаш учун тақдим этадилар ва чекларнинг пули тўланмаганлигини тасдиқлайдилар;

18) ҳужжатларни сақлаш учун қабул қиладилар;

19) денгиз протестларини расмийлаштирадилар.

20) ким ошди савдосида турар-жой сотиб олинганлиги тўғрисида гувоҳнома берадилар.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ давлат нотариал конторалари зиммасига ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунлари билан бошқа нотариал ҳаракатларни амалга ошириш вазифаси ҳам юкланиши мумкин.

15-м о д д а. **Меҳнаткашлар депутатлари Советларининг ижроия комитетлари амалга оширадиган нотариал ҳаракатлар**

Давлат нотариал конторалари мавжуд бўлмаган аҳоли пунктларида меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советларининг ижроия комитетлари қуйидаги нотариал ҳаракатларни амалга оширадилар:

1) васиятномаларни тасдиқлайдилар;

2) бошқа битимларни (шартномалар, ваколатномалар ва ҳоказоларни) тасдиқлайдилар, якка тартибда турар-жой бинолари қуриш учун ер участкаларини муддатсиз фойдаланишга бериш тўғрисидаги шартномалар ҳамда чет элдаги мулкларга тааллуқли битимлар ёки чет элда амалга оширилиши лозим бўлган ҳуқуқлар бундан мустаснодир;

3) мерос қолган мулкни сақлаш чораларини кўрадилар;

4) ҳужжатлардан кўтарилган копиялар ва улардан олинган кўчирмаларнинг аслига тўғрилигини тасдиқлаб берадилар;

5) ҳужжатлардаги имзоларнинг ҳақиқийлигини тасдиқлаб берадилар;

6) гражданларнинг, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг аризаларини бошқа гражданларга, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларга, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларига топширадилар;

7) турар-жой биноларининг тасарруфдан чиқарилишини тасдиқлайдилар;

8) ижро хатларини ёзиб берадилар;

9) гражданнинг ҳаёт эканлиги фактини тасдиқлайдилар;

10) гражданнинг муайян жойда турганлиги фактини тасдиқлайдилар;

11) ҳужжатларнинг тақдим этилган вақтини тасдиқлайдилар.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ зарур ҳолларда Ўзбекистон ССР қонунлари билан меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советларининг ижроия комитетлари зиммасига ушбу Қонуннинг 14-моддасида кўзда тутилмаган бошқа нотариал ҳаракатларни ҳам амалга ошириш вазифаси юкланиши мумкин.

16-м о д д а. **ССР Иттифоқининг консуллик муассасалари амалга оширадиган нотариал ҳаракатлар**

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ ССР Иттифоқининг консуллик муассасалари қуйидаги нотариал ҳаракатларни амалга оширадилар:

1) СССРдаги турар-жой биноларини тасарруфдан чиқариш ва гаровга қўйиш тўғрисидаги шартномалардан бошқа битимларни (шартномалар, васиятномалар, ваколатномалар ва ҳоказоларни) тасдиқлайдилар;

2) мерос қолган мулкни сақлаш чораларини кўрадилар;

3) ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома берадилар;

4) эр-хотин ўртасидаги умумий мулкнинг ҳиссасига эгалик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома берадилар;

5) ҳужжатлардан кўтарилган копиялар ва улардан олинган кўчирмаларнинг аслига тўғрилигини тасдиқлаб берадилар;

6) ҳужжатлардаги имзонинг ҳақиқийлигини тасдиқлаб берадилар;

7) ҳужжатларнинг бир тилдан бошқа тилга қилинган таржимаси тўғрилигини тасдиқлаб берадилар;

8) гражданнинг ҳаёт эканлиги фактини тасдиқлайдилар;

9) гражданнинг муайян бир жойда турганлиги фактини тасдиқлайдилар;

10) фотосуратда расми тасвирланган шахс шу гражданнинг айни ўзи эканлигини тасдиқлайдилар;

11) ҳужжатларнинг тақдим этилган вақтини тасдиқлайдилар;

12) пул суммалари ва қимматли қоғозларни депозитга қабул қиладилар;

13) ижро хатларини ёзиб берадилар;

14) ҳужжатларни сақлаш учун қабул қиладилар;

15) далил-исботни таъминлайдилар;

16) денгиз протестларини расмийлаштирадилар.

ССР Иттифоқи қонунлари билан ССР Иттифоқининг консуллик муассасалари амалга оширадиган бошқа нотариал ҳаракатлар ҳам кўзда тутилиши мумкин.

17-м о д д а. **Нотариал тасдиқланган ҳужжатларга тенглаштириладиган васиятномалар ва ваколатномаларни тасдиқлашнинг бошқа ҳоллари**

Қуйидаги ҳужжатлар нотариал тасдиқланган ҳужжатларга тенглаштирилади:

касалхоналарда, бошқа стационар даволаш-профилактика муассасаларида, санаторийларда даволанаётган ёки кексалар ва инвалидлар уйларида яшаб турган гражданларнинг шу касалхоналар, даволаш муассасалари, санаторийларнинг бош врачлари, уларнинг медицина қисми бўйича ўринбосарлари ёки навбатчи врачлари, шунингдек кексалар ва инвалидларнинг мазкур уйлари директорлари ва бош врачлари тасдиқлаган васиятномалари;

СССР байроғи остида сузиб юрувчи денгиз кемаларида ёки ички сув ҳавзаларидаги кемаларда сафарда бўлган гражданларнинг ана шу кемаларнинг капитанлари тасдиқлаган васиятномалари;

қидирув экспедициялари, Арктика экспедицияларида ва шу сингари бошқа экспедицияларда бўлган гражданларнинг ана шу экспедицияларнинг бошлиқлари тасдиқлаган васиятномалари;

госпиталларда, санаторийларда ва бошқа ҳарбий-даволаш муассасаларида даволанаётган ҳарбий хизматчилар ва бошқа шахсларнинг ана шу госпиталлар, санаторийлар ва бошқа ҳарбий-даволаш муассасаларнинг бошлиқлари, уларнинг медицина қисми бўйича ўринбосарлари, катта ва навбатчи врачлари тасдиқлаган васиятномалари ва ваколатномалари;

ҳарбий хизматчиларнинг васиятномалари ва ваколатномалари, давлат нотариал конторалари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа органлар бўлмаган ерлардаги ҳарбий қисмлар, қўшилмалар, муассасалар ва ҳарбий ўқув юртлари жойлаштирилган пунктларда эса, шунингдек ишчи ва хизматчиларнинг, уларнинг оила аъзоларининг ва ҳарбий хизматчилар оила аъзоларининг ана шу қисмлар, қўшилмалар, муассасалар ва ўқув юртлари командирлари (бошлиқлари) тасдиқлаган васиятномалари ва ваколатномалари.

Озодликдан маҳрум этиш жойларидаги шахсларнинг озодликдан маҳрум этиш жойлари бошлиқлари тасдиқлаган васиятномалари ва ваколатномалари.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ ушбу моддада кўрсатилган мансабдор шахсларнинг васиятномалар ва ваколатномаларни тасдиқлаши ушбу Қонуннинг 7—9, 21, 31-моддалари талабларига риоя қилинган ҳолда, СССР Министрлар Совети белгилайдиган тартибда амалга оширилади.

18-м о д д а. **Мансабдор шахслар тасдиқлаган васиятномаларни давлат нотариал конторасига топшириш**

Ушбу Қонуннинг 17-моддасида кўрсатилган мансабдор шахслар ўзлари тасдиқлаган васиятномаларнинг бир нусхасини васиятчи доимий яшайдиган жойдаги давлат нотариал конторасига сақлаш учун ҳеч кечиктирмай топширишлари шарт.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ денгиз кемаларининг капитанлари ўзлари тасдиқлаган васиятномаларнинг бир нусхасини васиятчи доимий яшайдиган жойдаги давлат нотариал конторасига юбориш учун СССР портининг бошлиғига ёки чет эл портидаги СССР консулига топширишлари шарт.

Мабодо, васиятчи СССРда доимий яшаш жойига эга бўлмаса ёки васиятчининг яшаш жойи маълум бўлмаса, васиятнома СССР Юстиция министрлиги томонидан белгилаб бериладиган давлат нотариал конторасига юборилади.

Давлат нотариуси сақлаш учун топширилган васиятноманинг қонунийлигини текшириши ва унинг қонунга мувофиқ эмаслигини аниқлагани тақдирда бу ҳақда васиятчига ва васиятномани тасдиқлаган мансабдор шахсга маълум қилиши шарт.

III БУЛИМ

НОТАРИАЛ ҲАРАКАТЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШ ҚОИДАЛАРИ

1-БОБ. НОТАРИАЛ ҲАРАКАТЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ АСОСИЙ ҚОИДАЛАРИ

19-м о д д а. **Нотариал ҳаракатларни амалга ошириш жойи**

Нотариал ҳаракатлар Ўзбекистон ССРнинг бутун территориясидаги ҳар қандай давлат нотариал конторасида ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетида амалга оширилиши мумкин, ССР Иттифоқи ёки Ўзбекистон ССРнинг қонунларига биноан нотариал ҳаракат муайян давлат нотариал конторасида ёки меҳнаткашлар депутатлари муайян Советининг ижроия комитетида амалга оширилиши лозим бўлган ҳоллар бундан мустаснодир.

Нотариал ҳаракатлар давлат нотариал конторaси ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг биносида амалга оширилади.

Граждан ўзининг касаллиги, инвалидлиги ёки бошқа узрли сабаблар туфайли давлат нотариал конторасига ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетига кела олмайдиган айрим ҳолларда нотариал ҳаракатлар давлат нотариал конторалари ва меҳнаткашлар депутатлари Советлари ижроия комитетларининг биноларидан бошқа жойларда ҳам амалга оширилиши мумкин.

Ўзбекистон ССР қонунларида нотариал ҳаракатларни давлат нотариал конторалари ва меҳнаткашлар депутатлари Советлари ижроия комитетларининг биноларидан бошқа жойларда амалга оширишнинг бошқа ҳоллари ҳам кўзда тутилиши мумкин.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ ССР Иттифоқининг консуллик муассасалари томонидан нотариал ҳаракатларни амалга ошириш жойи ССР Иттифоқининг Консуллик устави билан белгиланади.

20-м о д д а. **Нотариал ҳаракатларни амалга ошириш муддатлари**

Нотариал ҳаракатлар бунинг учун зарур бўлган ҳамма ҳужжатлар тақдим этилган ва давлат пошлинаси тўланган кунда амалга оширилади.

Давлат муассасаларининг, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг мансабдор шахсларидан қўшимча маълумотлар ёки ҳужжатларни талаб қилиб олиш зарурати туғилган ёки ҳужжатлар экспертизага юборилган ҳолларда нотариал ҳаракатларни амалга ошириш кечиктирилиши мумкин.

Манфаатдор шахс тасдиқлаб беришни талаб қилган ҳуқуқ ва фактга бошқа бир манфаатдор шахсдан эътироз билдирувчи ариза тушганлиги ҳақида суддан маълумот олинган тақдирда, бу иш судда кўриб ҳал этилгунга қадар нотариал ҳаракатни амалга ошириш тўхтатиб турилади.

Бирор шахс тасдиқлаб беришни талаб қилган ҳуқуқ ва фактга эътироз билдириб судга мурожаат қилишни истаган гражданлар илтимосига биноан ҳам, нотариал ҳаракатларни амалга ошириш кечиктирилиши мумкин, давлат нотариуси бундай ҳолда нотариал ҳаракатларни кўпи билан ўн кунга кечиктириши мумкин. Агар давлат нотариуси белгилаган муддат мобайнида манфаатдор гражданларидан ариза тушганлиги ҳақида суддан хабар келмаса, давлат нотариуси нотариал ҳаракатни амалга оширади.

21-м о д д а. **Нотариал ҳаракатларни амалга оширишни сўраб мурожаат қилган шахсларнинг шахсини аниқлаш, муомала лаёқатини ва имзоларининг ҳақиқийлигини текшириш**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар нотариал ҳаракатларни бажариш вақтида нотариал ҳаракатларни амалга оширишни сўраб мурожаат қилган гражданларнинг шахсини, шу гражданлар вакилларининг ёки давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотлар, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотлари вакилларининг шахсини аниқлайдилар.

ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларида кўзда тутилган ҳолларда битимларни тасдиқлаш ва бошқа баъзи нотариал ҳаракатларни амалга ошириш вақтида битим тузишда қатнашувчиларнинг ва нотариал ҳаракатларни бажаришни сўраб мурожаат қилган бошқа шахсларнинг имзолари ҳақиқийлиги текширилади.

Битимларни тасдиқлаш вақтида гражданларнинг муомала лаёқати суриштирилади ва битимларда қатнашувчи юридик шахсларнинг ҳуқуқ лаёқати текширилади. Битим вакил томонидан тузилганида унинг ваколати текширилади.

Нотариал тасдиқланадиган битимлар, шунингдек аризалар ва бошқа ҳужжатлар давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахс ҳузурида имзоланади. Башарти битим, ариза ёки бошқа ҳужжат мазкур мансабдор шахслар йўқлигида имзоланган бўлса, имзолаган киши ҳужжатни ўзи имзолаганлигини шахсан тасдиқлаши лозим.

Мабодо нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тўғрисида мурожаат қилган шахс ўзининг касаллиги ёки бошқа сабабларга кўра имзо чека олмаса, у ҳолда унинг топшириғи бўйича давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатларни амалга ошираётган бошқа мансабдор шахс ҳузурида ўзга бир шахс имзо чекиши мумкин.

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар, агар уларнинг ихтиёрида давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотлар, колхозлар ва бошқа кооператив ва жамоат ташкилотлари мансабдор шахсларининг нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тўғрисида шахсан мурожаат қилган вақтда қолдирган имзолари намунаси сақланиб қолган бўлса ва бу имзоларнинг ҳақиқийлиги шубҳа туғдирмаса, ҳар гал бу мансабдор шахсларнинг келишларини талаб қилмасликлари мумкин.

22-м о д д а. **Нотариал ҳаракатларни амалга ошириш учун зарур бўлган маълумотлар ва ҳужжатларни талаб қилиб олиш**

Давлат нотариуси ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар нотариал ҳаракатларни бажариш учун зарур бўлган маълумотлар ва ҳужжатларни давлат муассасаларидан, корхоналар ва ташкилотлардан, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларидан талаб қилиб олишга ҳақлидирлар. Тегишли маълумотлар ва ҳужжатлар давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахс томонидан кўрсатилган муддатда келтириб топширилиши керак. Бу муддат бир ойдан ошиши мумкин эмас.

23-м о д д а. **Нотариал ҳаракатларни амалга ошириш ҳуқуқини чеклашлар**

Давлат нотариуслари, меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советлари ижроия комитетларининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахслари ўз номларига ва ўз номларидан, ўз хотинлари ва эрларининг номларига ва уларнинг номларидан, ўзларининг ва уларнинг қариндош-уруғлари (ота-оналари, болалари, набиралари, боболари, бувилари, ака-укалари, эгачи-сингиллари) номига ва номидан, шунингдек мазкур давлат нотариал конторасининг ёки мазкур меҳнаткашлар депутатлари Совети ижроия комитетининг ходимлари номига ва уларнинг номидан нотариал ҳаракатларни амалга оширишга ҳақли эмаслар. Меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советлари ижроия комитетларининг мансабдор шахслари мазкур меҳнаткашлар депутатлари Совети ижроия комитети номига ва унинг номидан нотариал ҳаракатларни амалга оширишга ҳақли эмаслар.

Бундай ҳолларда нотариал ҳаракатларни бошқа давлат нотариал конторaси ёки меҳнаткашлар депутатлари бошқа шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советининг ижроия комитети амалга оширади. ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ нотариал ҳаракатлар муайян давлат нотариал конторасида ёки муайян меҳнаткашлар депутатлари Совети ижроия комитетида амалга оширилиши лозим бўлган ҳолларда нотариал ҳаракатларни амалга ошириш жойи Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ўрнатадиган тартибда белгиланади.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ, консуллик хизматидаги мансабдор шахслар ўз номларига ва ўз номларидан, ўз хотинлари ёки эрларининг номига ва уларнинг номидан, уларнинг ва ўзларининг бевосита қариндош-уруғлари номига ёки номидан нотариал ҳаракатларни амалга оширишлари мумкин эмас.

Ушбу Қонуннинг 17-моддасида кўрсатилган мансабдор шахслар ўз номига ва ўз номидан, ўз хотини ва эрининг номига ва номидан, уларнинг ва ўзларининг қариндош-уруғлари (ота-оналари, болалари, набиралари, боболари, бувилари, ака-укалари, эгачи-сингиллари) номига ва номидан ёзилган васиятномаларни ва ваколатномаларни тасдиқлашга ҳақли эмаслар.

Ушбу моддада белгиланган қоидаларга хилоф равишда амалга оширилган нотариал ҳаракатлар ва шунга тенглаштирилган ҳаракатлар ҳақиқий эмас.

24-м о д д а. **Тасдиқланадиган битимлар ва гувоҳлантириладиган ҳужжатлар текстларига қўйиладиган талаблар**

Нотариал тасдиқланадиган битимлар тексти равшан ва аниқ ёзилган бўлиши, ҳужжат мазмунига тааллуқли сон ва муддатлар бирор марта бўлса ҳам сўз билан ёзилиши, битим иштирокчиларининг фамилияси, исми ва отасининг исми, уларнинг турар-жойлари тўла-тўкис кўрсатилиши, юридик шахсларнинг номлари эса, қисқартирилмасдан, уларнинг органлари адреслари кўрсатилиб ёзилиши лозим.

Учириб тузатилган, қўшимчалар киритилган, ўчирилган сўзлари ва бошқа изоҳ берилмаган тузатишлари бўлган, шунингдек қаламда ёзилган ҳужжатлар тасдиқланиши ёки гувоҳлантирилиши мумкин эмас.

25-м о д д а. **Тасдиқловчи ёзув**

Давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахс битимларни тасдиқлаш, ҳужжатларнинг копиялари ва улардан олинган кўчирмаларнинг тўғрилигини, ҳужжатнинг бир тилдан иккинчи тилга қилинган таржимаси тўғрилигини ҳужжатлардаги имзоларнинг ҳақиқийлигини тасдиқлаш пайтида бу ҳақда белгиланган формада тасдиқловчи ёзув ёзиб, ўз имзоси ва печатини қўяди.

26-м о д д а. **Нотариал ҳаракатларни рўйхатдан ўтказиш**

Давлат нотариуси ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг мансабдор шахси томонидан бажарилган барча нотариал ҳаракатлар нотариал реестрда рўйхатдан ўтказилади.

Бажарилган ҳар бир нотариал ҳаракатга мустақил номер бериладики, бу номер давлат нотариуси ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг нотариал ҳаракатни амалга оширувчи мансабдор шахси томонидан бериладиган ҳужжатларда ва тасдиқловчи ёзувларда албатта кўрсатилади.

27-м о д д а. **Нотариал реестрдан кўчирма бериш**

Давлат нотариуси ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг нотариал ҳаракатни амалга оширувчи мансабдор шахси нотариал реестрдан гражданларнинг, давлат муассасалари, корхоналар, ташкилотлар, колхозлар ва бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг топшириғига биноан ёки шуларнинг ўзлари тўғрисида амалга оширилган нотариал ҳаракатлар ҳақида уларнинг ёзма аризаларига асосан кўчирма беради.

28-м о д д а. **Йўқолган ҳужжатнинг дубликатини бериш**

Давлат нотариуси ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахси томонидан тасдиқланган ёки берилган ҳужжат йўқолган тақдирда йўқолган ҳужжатнинг дубликати гражданнинг, давлат муассасаси, корхона, ташкилот, колхоз ёки бошқа кооператив ва жамоат ташкилотининг топшириғига биноан ёки шуларнинг ўзлари тўғрисида амалга оширилган нотариал ҳаракатлар ҳақида уларнинг ёзма аризаларига асосан ана шу мансабдор шахслар томонидан берилади.

Давлат нотариал конторалари ушбу Қонуннинг 17-моддасида кўрсатилган мансабдор шахслар томонидан сақлаш учун ўзларига топширилган васиятномаларнинг дубликатларини ҳам берадилар.

29-м о д д а. **Қонун бузилганлиги аниқланган тақдирда давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар кўрадиган чоралар**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар нотариал ҳаракатларни бажариш вақтида гражданлар ёки айрим мансабдор шахслар қонунни бузганлигини аниқлаганлари тақдирда зарур чоралар кўрилиши учун бу ҳақда тегишли муассасалар, корхоналар, ташкилотларга ёки прокурорга хабар қиладилар.

Мабодо тақдим этилган ҳужжатнинг ҳақиқийлигига шубҳа туғилса, давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар бу ҳужжатни ушлаб қолиб, экспертизага юборишга ҳақлидирлар.

30-м о д д а. **Нотариал ҳаракатларни амалга оширишдан бош тортиш**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар:

агар мазкур нотариал ҳаракатни амалга ошириш қонунга зид бўлса, яъни бу ҳаракат нотариал органда амалга оширилмайдиган бўлса, ёки бошқа нотариал органда бажарилиши лозим бўлса, ёки нотариал ҳаракатни амалга ошириш тўғрисида муомала лаёқати бўлмаган шахс, ёки тегишли тартибда расмийлаштирилган ваколати бўлмаган вакил илтимос қилган бўлса ва шунга ўхшаш ҳолларда бундай ҳаракатни бажаришдан бош тортадилар;

(Давоми учинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ НОТАРИАТИ ТЎҒРИСИДА ҚОНУНИ

(Боши иккинчи бетда)

агарда ҳужжатлар қонун талабларига мос келмаса, ёки гражданларнинг ор-номуси ва қадр-қимматини камситадиган бўлса, улар нотариал ҳаракатларни амалга ошириш учун қабул қилинмайди.

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар нотариал ҳаракатни амалга ошириш тўғрисидаги мурожаати рад этилган шахснинг илтимосига кўра рад этиш сабабларини ёзма тарзда баён этиб беришлари ва бунинг устидан шикоят қилиш тартибини тушунтириб беришлари лозим.

Нотариал ҳаракатни амалга оширишдан бош тортишни давлат нотариуси қарор чиқариш йўли билан расмийлаштиради.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ ССР Иттифоқи Консуллик устави билан ССР Иттифоқи консуллик муассасалари томонидан нотариал ҳаракатларни амалга оширишдан бош тортиш учун бошқа асослар ҳам белгиланиши, шунингдек бундай бош тортишнинг тартиби кўрсатилиши мумкин.

31-модда. Нотариал ҳаракатлар устидан ёки шу ҳаракатларни бажаришдан бош тортганлик устидан шикоят қилиш

Бажарилган нотариал ҳаракатни ёки нотариал ҳаракатни амалга оширишдан бош тортилганлигини нотўғри деб ҳисобловчи манфаатдор шахс бу ҳақда давлат нотариал контораси, меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советининг ижроия комитети жойлашган ердаги район (шаҳар) халқ судига шикоят беришга ҳақлидир.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ консуллик хизматидаги мансабдор шахс нотариал ҳаракатни нотўғри амалга оширганлиги хусусидаги ёки уни амалга оширишдан нотўғри бош тортганлиги хусусидаги шикоятлар ССР Иттифоқи Консуллик устави билан белгиланган тартибда кўриб чиқилади.

Ушбу Қонуннинг 17-моддасида кўрсатилган мансабдор шахслар васиятномаларни ва ваколатномаларни нотўғри тасдиқлаганлиги хусусидаги ёки уларни тасдиқлашдан бош тортганлиги хусусидаги шикоятлар тегишинча касалхона, бошқа стационар даволаш-профилактика муассасаси, санаторий, кексалар ва инвалидлар уйи, экспедиция, госпиталь, ҳарбий-даволаш муассасаси, ҳарбий қисм, қўшилма, ҳарбий муассаса, ҳарбий ўқув юрти, озодликдан марҳум этиш муассасаси жойлашган ердаги судга берилади.

СССР байроғи остида сузиб юрган денгиз кемасининг капитани ёки ички сув ҳавзасидаги кеманинг капитани васиятномани нотўғри тасдиқланганлиги хусусидаги ёки уни тасдиқлашдан бош тортганлиги хусусидаги шикоятлар кема бириктирилган порт жойлашган ердаги судга берилади.

Бундай шикоятлар район (шаҳар) халқ судлари томонидан Ўзбекистон ССР гражданлик процессуал қонунларида белгиланган қоидаларга мувофиқ алоҳида ишлар тартибида кўриб чиқилади.

32-модда. Бажарилган нотариал ҳаракат асосида келиб чиққан ҳуқуқ тўғрисидаги низоларни ҳал этиш тартиби

Бажарилган нотариал ҳаракат асосида манфаатдор шахслар ўртасида ҳуқуқ тўғрисида келиб чиққан низолар ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ равишда даъвони кўриб чиқиш тартибида суд ёки арбитраж томонидан қараб чиқилади.

33-модда. Давлат нотариуслари устидан уларнинг нотариал ҳаракатларни бажаришлари билан боғлиқ бўлмаган ишлари юзасидан шикоятлар

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ давлат нотариусларининг улар амалга оширган нотариал ҳаракатларнинг моҳиятига тааллуқли бўлмаган ҳаракатлари устидан тушган (нотариал ҳаракатларни тугаллаш муддатларининг бузилганлиги, белгиланган қабул соатларига риоя этилмаганлиги ва ҳоказолар тўғрисидаги) шикоятлар меҳнаткашлар депутатлари область, Тошкент шаҳар Советлари ижроия комитетларининг юстиция бўлимлари, Қорақалпоғистон АССР Юстиция министрлиги, Ўзбекистон ССР Юстиция министрлиги, СССР Юстиция министрлиги томонидан кўриб чиқилади.

34-модда. Нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тартиби, нотариал реестрлар, гувоҳномалар ва тасдиқловчи ёзувларнинг формалари

Давлат нотариал конторалари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советларининг ижроия комитетлари томонидан нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тартиби давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонуни билан, ССР Иттифоқининг бошқа қонунлари билан ушбу Қонун ва Ўзбекистон ССРнинг бошқа қонун актлари билан белгиланади.

ССР Иттифоқи консуллик муассасаларида нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тартиби давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонуни билан, ССР Иттифоқининг Консуллик устави билан ва ССР Иттифоқининг бошқа қонун актлари билан белгиланади.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ нотариал ҳаракатларни, нотариал гувоҳномаларни, шунингдек битимлардаги ва гувоҳлантирилган ҳужжатлардаги тасдиқловчи хатларни рўйхатга олиш учун тайинланган реестр формалари СССР Министрлар Совети томонидан кўрсатиладиган тартибда белгиланади.

35-модда. Давлат пошлинаси

Давлат нотариал конторалари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советларининг ижроия комитетлари томонидан нотариал ҳаракатларни амалга оширганлик учун, шунингдек битимлар, аризаларнинг лойиҳаларини тузиб берганлик, ҳужжатлардан копиялар кўтарганлик, улардан кўчирмалар олганлик, ҳужжатларнинг дубликатларини берганлик учун манфаатдор шахслардан амалдаги қонунларга мувофиқ давлат пошлинаси ундириб олинади.

Давлат нотариуси, меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг мансабдор шахси нотариал ҳаракатларни амалга ошириш учун бошқа жойга borgани тақдирда манфаатдор шахслар унинг ҳақиқий транспорт харажатларини тўлайдилар.

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ ССР Иттифоқининг консуллик муассасалари томонидан нотариал ҳаракатлар амалга оширилганлиги учун манфаатдор шахслардан консуллик йиғими ундириб олинади; бу шахслар нотариал ҳаракатларни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган ҳақиқий харажатларни ҳам тўлайдилар.

2-БОБ. БИТИМЛАРНИ ТАСДИҚЛАШ

36-модда. Нотариал тартибда тасдиқланадиган битимлар

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар қонунда албатта нотариал шаклда тасдиқланиши белгиланган битимларни тасдиқлайдилар. Тарафларнинг хоҳишига қараб, нотариал тартибда тасдиқланиши қонунда белгиланмаган бошқа хил битимлар ҳам тасдиқланиши мумкин.

37-модда. Битим лойиҳаларининг маъноси ва моҳиятини тушунтириш

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар тарафлар тақдим қилган битим лойиҳаларининг маъноси ва моҳиятини уларга тушунтириб беришлари ҳамда уларнинг мазмуни тарафларнинг ҳақиқий ниятларига мос тушиш-тушмаслигини текшириб кўришлари шарт.

38-модда. Рўйхатдан ўтказилиши лозим бўлган мол-мулкни тасарруфдан чиқариш тўғрисидаги битимларни тасдиқлаш

Давлат нотариуси ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахси рўйхатдан ўтказилиши лозим бўлган мол-мулкни тасарруфдан чиқариш ёки гаровга қўйиш тўғрисидаги битимларни нотариал тартибда тасдиқлаш чоғида, бу мулк уни тасарруфдан чиқарувчи ёки гаровга қўювчи шахсга тегишли, тегишлимаслигини, шунингдек уни тасарруфдан чиқариш тақиқланган-тақиқланмаганлигини ва унга арест солинган-солинмаганлигини ҳам текшириб кўради.

39-модда. Солиқ солинадиган ёки йиғим олинадиган мол-мулкни тасарруфдан чиқариш тўғрисидаги битимларни тасдиқлаш

Солиқ солинадиган ёки йиғим олинадиган мол-мулкни тасарруфдан чиқариш тўғрисидаги битимлар, солиқ тўланганлиги ёки йиғим олинганлигини исботлаб берувчи далиллар кўрсатилган тақдирда ёхуд солинган солиқни ёки олинадиган йиғимни тегишли органларнинг ва олувчининг розилиги билан олувчи зиммасига ўтказиш ҳақида келишиб олингани тақдирда тасдиқланиши мумкин.

40-модда. Уй-жойни тасарруфдан чиқариш ёки гаровга қўйиш тўғрисидаги битимларни тасдиқлаш

Уй-жойни (уйнинг бир қисмини) ёхуд якка тартибда иморат қурувчиларнинг уй-жой қурилиши коллективига қарашли кўп квартирали уйдаги квартирани тасарруфдан чиқариш ёки гаровга қўйиш тўғрисидаги битимларни нотариал тартибда тасдиқлаш чоғида давлат нотариуси ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг нотариал ҳаракатни амалга оширувчи мансабдор шахси бу уй-жой биноларини уни топширувчига ёки гаровга қўювчига тегишли-тегишлимаслигини ҳамда уни тасарруфдан чиқариш тақиқланган-тақиқланмаганлигини ва унга арест солинган-солинмаганлигини текшириб кўради.

Уй-жойни (уйнинг бир қисмини) квартирани тасарруфдан чиқариш тақиқланган бўлса, бу ҳолда уй-жойни тасарруфдан чиқариш тўғрисидаги битим уйнинг қарзини уйни олувчи зиммасига ўтказиш ҳақида кредитор билан уйни олувчи ўзаро келишиб олганлари тақдирдагина тасдиқланиши мумкин.

Уй-жой биноларини (уйнинг бир қисмини), квартирани тасарруфдан чиқариш ёки гаровга қўйиш тўғрисидаги битимлар шу уй ёки квартира жойлашган ерда тасдиқланади.

41-модда. Шахсий мулк ҳуқуқи асосида уй-жой қуриш учун ер участкалари бериш тўғрисидаги шартномаларни тасдиқлаш.

Гражданларга шахсий мулк ҳуқуқи асосида уй-жой қуриш учун ер участкаларини муддатсиз фойдаланиш мақсадида бериш тўғрисидаги шартномалар ажратиб берилган ер участкаси жойлашган ердаги давлат нотариал конторалари томонидан тасдиқланади.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган шартномаларни тасдиқлаш чоғида давлат нотариуси бу шартнома гражданларнинг шахсий мулк ҳуқуқи асосида уй-жой қуришларини тартибга солиб турувчи қонун талабларига мос келиш-келмаслигини текшириб кўради.

42-модда. Васиятномаларни тасдиқлаш

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар муомала лаёқати бўлган гражданлар томонидан Ўзбекистон ССР Гражданлик кодексининг 584—586, 592—594-моддалари талабларига мувофиқ қилиб тузилган ва уларнинг шахсан ўзлари давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахсга олиб келган васиятномаларни тасдиқлайдилар.

Васиятномани тасдиқлаш чоғида васият қолдирувчидан васият қилинаётган мол-мулкнинг унга тегишли-тегишлимаслиги ҳақида исбот талаб қилинмайди.

Васиятномаларни вакиллар орқали тасдиқлаш мумкин эмас.

43-модда. Васиятноманинг бекор қилинишини ёки ўзгартирилишини тасдиқлаш

Ўзбекистон ССР Гражданлик кодексининг 595-моддасида кўзда тутилган ҳолларда, давлат нотариуси ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар васиятноманинг бекор қилинишини тасдиқлашлари ёхуд илгари тасдиқланган васиятномани бекор қилувчи ёки ўзгартирувчи янги васиятномани тасдиқлашлари шарт.

Қилинган васиятномани бекор қилиш тўғрисида ариза олингач, шунингдек илгари қилинган васиятномани бекор қилувчи ёки ўзгартирувчи янги васиятнома олингач, давлат нотариал конторасида ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетида сақланаётган васиятнома нусхасига ҳамда нотариал ҳаракатлар ёзиб бориладиган реестрга бу ҳақда тегишли белги қўйилади. Васиятномани бекор қилиш ҳақидаги аризага қўйилган имзо нотариал тартибда тасдиқланиши лозим.

44-модда. Ваколатномаларни тасдиқлаш

Давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахс бир ёки бир неча шахс номидан битта шахс ёхуд бир неча шахслар номига ёзилган ваколатномани тасдиқлаши мумкин.

Ваколатни бировга ишониб топшириш учун берилган ваколатнома унга шундай ваколатни бошқага ишониб топшириш ҳуқуқи берилганлиги кўрсатилган асосий ваколатнома тақдим этилгани ёки асосий вакил ваколатнома берган шахснинг манфаатларини ҳимоя қилишни тақозо қилувчи маълум шароитлар туфайли бошқа шахсга ишониб топширишга мажбур бўлгани тақдирдагина нотариал йўл билан тасдиқланиши мумкин.

45-модда. Тасдиқланадиган битим нусхаларининг сони

Нотариал йўл билан тасдиқланиши лозим бўлган битимлар давлат нотариусига ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахсига ёки шундай ҳаракатларни бажарувчи бошқа мансабдор шахсга камида икки нусхада топширилади, улардан бири давлат нотариал конторасининг делосида ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитети делосида қолади.

Ушбу Қонуннинг 17-моддасида кўрсатилган мансабдор шахслар томонидан тасдиқланган васиятномаларнинг иккинчи нусхалари васият қилувчи шахс доимий яшаб турган жойдаги давлат нотариал конторасига топширилади.

3-БОБ. МЕРОС ҚОЛГАН МУЛКНИ САҚЛАШ ЧОРАЛАРИНИ КЎРИШ

46-модда. Муассаса, корхона ва ташкилотларнинг очилган мерос тўғрисида маълумот бериш мажбурияти

Вафот этган шахс ишлаган ёки ўқиган давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотлар, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотлари, ўқув юртлари, вафот этган шахс яшаган жойдаги милиция муассасалари ва уй-жойлардан фойдаланиш конторалари, уй-жой ва боғ-роғлар қуриш кооперативлари правлениелари, шунингдек шахсий уй эгалари бўлган гражданлар ворислари бўлмаган марҳумлардан қолган мол-мулк тўғрисида ҳамда тахмин қилинаётган ворислар яшаб ёки ишлаб турган жой ҳақида ўзлари билган маълумотларни давлат нотариал конторалари ёки меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига хабар қилишлари шарт.

47-модда. Мерос қолган мулкни қўриқлаш

Мерос очилган жойдаги давлат нотариуслари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советлари ижроия комитетларининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахслари гражданларнинг ёки ташкилотларнинг берган маълумотларига асосан ёхуд ўз ташаббуси билан ворислар, мерос олишдан воз кечган шахслар, кредиторлар ёки давлатнинг манфаатлари учун зарур бўлган тақдирда мерос қолган мулкни сақлаш чораларини кўрадилар.

Агарда мерос қолдирувчининг мол-мулки ёки у мулкнинг оир қисми мерос очилган жойда бўлмаса, мерос очилган жойдаги давлат нотариуси ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг мансабдор шахси мерос қолган мол-мулк турган жойдаги давлат нотариал конторасига ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетига шу мерос қолган мулкни сақлаш чораларини кўриш тўғрисида топшириқ юборади.

Мерос қолган мулк уни барча ворислар қабул қилиб олгунларига қадар, агар у ҳали ҳамма ворислар томонидан қабул қилиб олинмаган бўлса, Ўзбекистон ССР Гражданлик кодексининг 599-моддасида белгиланган меросни қабул қилиб олиш муддатлари ўтгунга қадар сақланади.

Давлат нотариал конторасы мерос қолган мулкни сақлаш чоралари тугаганлиги тўғрисида ворисларни олдиндан хабардор қилиши, агар мерос қолган мулк ворислик ҳуқуқи бўйича давлатга ўтадиган бўлса, тегишли молия органига хабар қилиши шарт.

48-модда. Мерос қолган мулкни хатга олиш ва уни сақловчини ёки унга васийлик қилувчини тайинлаш

Мерос қолган мулкни сақлаш учун давлат нотариуслари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советлари ижроия комитетларининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахслари бу мулкни хатлаб, уни сақлаш учун ворисларга ёки бошқа шахсларга топширадилар.

Мерос қолган мулк составида бошқаришни талаб қиладиган мол-мулк мавжуд бўлса, шунингдек ворислар меросни қабул қилиб олгунларига қадар мерос қолдирувчининг кредиторлари даъво қўзғотган бўлсалар, бу ҳолда давлат нотариал конторасы мулкни қўриқлаш учун сақловчи тайинлайди. Давлат нотариал конторасы бўлмаган жойларда меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитети бундай ҳолларда мерос қолган мулк устидан васий тайинлайди ва очилган мерос ҳамда уни сақлаш тўғрисида кўрилган чоралар ҳақида тегишли нотариал конторага маълум қилади.

Мерос қолган мулкни сақлаш учун қабул қилган сақловчи, васий ва бошқа шахслар гражданларнинг маълум мақсадда ишониб топшириб қўйган шахсий мулкини ўзлаштирганлик ёки растрата қилганлик учун Ўзбекистон ССР Жиноят кодексининг 130-моддасига мувофиқ жиноий жавобгарликка тортилажаклари ҳақида огоҳлантириб қўйилади.

49-модда. Мерос қолган мулкни сақлаганлик учун мукофот бериш

Мерос қолган мулкни сақлаб туриш топширилган шахслар, сақловчи ва васий, башарти улар ворис бўлмасалар, мерос мулкни сақлаганликлари учун белгиланган тартибда мукофот олишга ҳақлидирлар.

Мазкур шахсларга, шунингдек, мерос мулкни сақлаш ва бошқариш учун қилган зарур харажатлари ҳам, шу мулкдан фойдаланиш туфайли олган фойдалари чегириб ташланган ҳолда тўланади.

50-модда. Очилган мерос ҳақида ворисларни хабардор қилиш

Очилган мерос ҳақида маълумот олган давлат нотариуси яшаш ёки ишлаш жойи ўзига маълум бўлган ворисларни бу ҳақда хабардор қилмоғи лозим.

Давлат нотариуси бу ҳақда ҳаммага ошкора эълон қилиш ёки матбуотда хабар бериш йўли билан ҳам ворисларни чақириши мумкин.

51-модда. Зарур харажатларни мерос қолган мулк ҳисобидан тўлаш

Давлат нотариуслари, зарур ҳолларда, мерос ворислар томонидан қабул қилингунига қадар, агарда мерос қабул қилиб олинмаган бўлса, ворислик ҳуқуқи тўғрисида давлатга гувоҳнома берилгунга қадар мерос қолган мулкдан қуйидагилар учун пул суммалари бериш ҳақида кўрсатма берадилар:

1) мерос қолдирувчи касал бўлгани вақтида уни парвариш қилиш, шунингдек уни кўмиш юзасидан қилинган харажатларни қоплаш учун;

2) мерос қолдирувчининг қарамоғида бўлган шахсларни боқиш учун;

3) иш ҳақи юзасидан тушган даъволарни ва уларга тенглаштирилган даъволарни қондириш учун;

4) мерос қолган мулкни сақлаш ва уни бошқариш, шунингдек мерос очилганлиги тўғрисида бериладиган эълон бўйича сарфланган харажатлар учун.

Мерос қолдирилган мулк составида пул суммалари бўлмаган тақдирда қилинган харажатлар суммасидан қийматн ортиб кетмайдиган миқдорда ашёлар бериш ҳақида кўрсатма берилади.

4-БОБ. ВОРИСЛИК ҲУҚУҚИ ТЎҒРИСИДА ГУВОҲНОМА БЕРИШ

52-модда. Ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома бериш жойи ва муддатлари

Ворислик ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома ворисларнинг ёзма аризасига кўра мерос очилган жойдаги давлат нотариал конторалари томонидан берилади. Бундай гувоҳномалар Ўзбекистон ССР Гражданлик кодексининг 611-моддасида белгиланган муддатларда берилади.

Белгиланган муддат ичида мерос олмаган ворислар ворислик ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳномага меросни олган бошқа ҳамма ворисларнинг розилиги билан киритилиши мумкин.

53-модда. Ворислик ҳуқуқи берилишини тасдиқловчи ҳолатларини текшириш.

Қонун бўйича ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома бериш вақтида давлат нотариуси мерос қолдирган шахснинг ўлганлик фактини, мерос очилган вақт ва жойни, ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома беришни сўраб ариза ёзган шахсларнинг мерос қолдирган шахс билан қариндош-қариндошмаслигини ҳамда уларнинг қонун бўйича мерос олишлари учун асос бўлиб хизмат қилувчи бошқа муносабатлари бор-йўқлигини текширади. Бу ҳолатларни тасдиқлаш учун ворислардан тегишли ҳужжатлар талаб қилинади.

Агарда қонун бўйича ворислардан биттаси ёки бир нечтаси мерос қолдирган шахс билан қариндош эканлиги ёки қонун бўйича мерос олишлари учун асос бўлиб хизмат қилувчи бошқа муносабатлари бор-йўқлиги тўғрисида ҳужжат топшириш имкониятига эга бўлмаса бу ҳолда улар ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳномага меросни қабул қилиб олган тегишли далиллар тақдим этган барча бошқа ворислар розилиги билан киритилиши мумкин.

Васиятнома бўйича ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома бериш пайтида давлат нотариуси мерос қолдирган шахснинг ўлганлик фактини ва васиятнома қолдирган-қолдирмаганлигини текширади, шунингдек мерос очилган вақт ва жойни ворислардан тегишли далиллар талаб қилиш йўли билан мерос қолдирилгаn ва гувоҳнома берилаётган мол-мулкнинг составини аниқлаб билади. Ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома беришдан илгари давлат нотариуси мерос қолган мулкдан албатта ҳисса олиш ҳуқуқига эга бўлган бошқа ворислар ҳам бор-йўқлигини аниқлаб билади.

54-модда. Мероснинг давлатга ўтиши

Мерос қолган мулк ворислик ҳуқуқи асосида давлатга ўтган тақдирда (Ўзбекистон ССР Гражданлик кодексининг 605-моддаси), давлат нотариуси тегишли молия органига ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома беради.

5-БОБ. ЭР-ХОТИН ЎРТАСИДАГИ УМУМИЙ МУЛКНИНГ ҲИССАСИГА ЭГАЛИК ҲУҚУҚИ ТЎҒРИСИДА ГУВОҲНОМА БЕРИШ

55-модда. Эр-хотиннинг биргаликда ёзган аризасига биноан гувоҳнома бериш

Давлат нотариал конторалари эр-хотиннинг биргаликда ёзган аризасига биноан улардан бирига ёки эр-хотиннинг ҳар иккаловига никоҳда бўлган вақтларида орттирган умумий мол-мулкнинг ҳиссасига эгалик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома берадилар.

Уй-жой (уйнинг бир қисми)га ёки якка тартибда иморат қурувчиларнинг уй-жой қурилиши коллективига қарашли уйдаги квартирага эгалик қилиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома шу уй турган жойдаги давлат нотариал конторасы томонидан берилади.

Мулкка эгалик қилиш тўғрисидаги гувоҳнома никоҳда бўлган вақтларида орттирган умумий мулкнинг ярмига берилади.

56-модда. Эр-хотиндан бири вафот этган тақдирда гувоҳнома бериш

Эр-хотиндан бири вафот этган тақдирда шу эр-хотин ўртасидаги умумий мулкнинг ҳиссасига эгалик ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома ҳаёт қолган эр ёки хотиннинг ёзма аризаси бўйича берилади. Гувоҳнома беришдан олдин давлат нотариуси ҳаёт қолган эр ёки хотинга мулкка эгалик қилиш ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома берилаётгани ҳақида ўзига маълум бўлган ворисларни хабардор қилиши керак.

Эр-хотин ўртасидаги умумий мулкнинг ҳиссасига эгалик ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома ҳаёт қолган эр ёки хотинга никоҳда бўлган вақтда орттирилган умумий мулкнинг ярмига берилиши мумкин.

Эр-хотиндан бири вафот этган тақдирда мулкка эгалик қилиш ҳуқуқи тўғрисидаги гувоҳнома мерос очилган жойдаги давлат нотариал конторасы томонидан берилади.

Агарда меросни қабул қилиб олган ворислар орасида балоғатга етмаганлар ҳам бўлса, ҳаёт бўлган эр ёки хотинга бундай гувоҳнома васийлик ва ҳомийлик органларининг ёзма тарзда берган розилиги бўйича берилади.

6-БОБ. КИМ ОШДИ САВДОСИДА УЙ-ЖОЙ СОТИБ ОЛГАНЛИК ТЎҒРИСИДА ГУВОҲНОМА БЕРИШ

57-модда. Ким ошди савдосида уй-жой сотиб олганлик тўғрисида гувоҳнома бериш

Уй-жойни ким ошди савдосида сотганлик тўғрисида халқ судьяси тасдиқлаган актнинг копиясига асосан, давлат нотариуси Ўзбекистон ССР Гражданлик процессуал кодексининг 426-моддаси талабларига мувофиқ сотиб олувчи шахсга уй-жойни турган жойида сотиб олганлиги тўғрисида гувоҳнома беради.

Бу гувоҳнома яроқсиз бўлиб қолмаслиги учун Ўзбекистон ССР Гражданлик кодексининг 258-моддаси талабларига мувофиқ меҳнаткашлар депутатлари район, шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетида рўйхатдан ўтказиб қўйилиши лозим.

7-БОБ. УЙ-ЖОЙ БИНОЛАРИНИ ТАСАРРУФДАН ЧИҚАРИШНИ ТАҚИҚЛАБ ҚЎЙИШ

58-модда. Тақиқлаш

Банк муассасалари, хўжалик ҳисобидаги корхоналар ва ташкилотларнинг гражданларга иморат қуриш, уй-жой (уйнинг бир қисми)ни ёки якка тартибда иморат қурувчиларнинг уй-жой қурилиши коллективига қарашли кўп квартирали уйдаги квартирани капитал ремонт қилиш ва сотиб олиш учун ссуда берганликлари тўғрисидаги маълумотномалар бўйича, шунингдек уй-жойни (уйнинг бир қисмини), квартирани гаровга қўйиш тўғрисидаги шартномани тасдиқлаш пайтида шу уй-жой бинолари жойлашган ердаги давлат нотариуси ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг нотариал ҳаракатни амалга оширувчи мансабдор шахси уй-жой (уйнинг бир қисми)ни ёки якка тартибда иморат қурувчиларнинг уй-жой қурилиши коллективига қарашли кўп квартирали уйдаги квартирани тасарруфдан чиқаришни тақиқлаб қўяди.

Давлат нотариал конторасы бундай тақиқлаш ҳақида ўша уй-жой (уйнинг бир қисми) ёки якка тартибда иморат қурувчиларнинг уй-жой қурилиши коллективига қарашли кўп квартирали уйдаги квартира жойлашган ердаги меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Совети ижроия комитетига маълум қилиб қўяди.

59-модда. Тақиқлашни бекор қилиш

Банк муассасаси, хўжалик ҳисобидаги корхона ёки ташкилотлардан ссуда тўлаб бўлинганлиги тўғрисида маълумот ёхуд гаровга қўйиш шартномаси бекор қилинганлиги тўғрисида хабарнома олингач, давлат нотариуси ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг нотариал ҳаракатни амалга оширувчи мансабдор шахси уй-жой (уйнинг бир қисми)ни ёки якка тартибда иморат қурувчиларнинг уй-жой қурилиши коллективига қарашли кўп квартирали уйдаги квартирани тасарруфдан чиқариш тақиқланганлигини бекор қилади.

Давлат нотариал конторасы тақиқлаш бекор қилинганлиги ҳақида ўша уй-жой (уйнинг бир қисми) ёки якка тартибда иморат қурувчиларнинг уй-жой қурилиши коллективига қарашли кўп квартирали уйдаги квартира жойлашган ердаги меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Совети ижроия комитетига маълум қилиб қўяди.

8-БОБ. ҲУЖЖАТЛАРНИНГ КОПИЯЛАРИ ВА УЛАРДАН ОЛИНГАН КЎЧИРМАЛАРНИНГ АСЛИГА ТЎҒРИЛИГИНИ, ИМЗОЛАР ҲАҚИҚИЙЛИГИНИ ВА ТАРЖИМА ТЎҒРИЛИГИНИ ТАСДИҚЛАШ

60-модда. Ҳужжатларнинг копиялари ва улардан олинган кўчирмаларнинг аслига тўғрилигини тасдиқлаш

Давлат муассасалари, корхоналари ва ташкилотлари, колхозлар ва бошқа кооператив ҳамда жамоат ташкилотлари, шунингдек гражданлар томонидан берилган ҳужжатлар, башарти қонунга хилоф бўлмаса ва юридик аҳамиятга эга бўлса, уларнинг копиялари ва улардан олинган кўчирмаларнинг аслига тўғрилигини давлат нотариал конторалари ҳамда меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советининг ижроия комитети тасдиқлаб берадилар.

Паспорт, партия билети, касаба союз билети, депутатлик гувоҳномаси ва ҳарбий билет копиясининг тўғрилигини тасдиқлаш ман қилинади.

ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикалар давлат ҳокимияти ва давлат бошқарув олий органлари томонидан гражданларнинг шахсий ҳуқуқлари ва манфаатларига доир чиқарилган актлардан ҳамда чет тилда ёзилган ҳужжатлардан олинган копияларнинг тўғрилиги фақат биринчи давлат нотариал контораларида тасдиқланади.

Меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советларининг ижроия комитетлари ўрта мактабларни, ўрта махсус ва олий ўқув юртларини тамомлаганлик тўғрисидаги ҳужжатлардан кўчирилган копияларнинг тўғрилигини тасдиқлашлари мумкин эмас

Агар гражданнинг ҳужжатдаги имзоси ҳақиқий эканлиги нотариал орган ёки шу граждан ишлаб ёхуд ўқиб турган ташкилот, у яшаб турган жойдаги уй бошқармаси, ёинки бу граждан даволанаётган стационар шифохона маъмурияти томонидан тасдиқланган бўлсагина, мазкур граждан томонидан берилган ҳужжатдан кўчирилган копиянинг тўғрилиги тасдиқлаб берилади.

Кўчирмаларнинг тўғрилиги, агарда уларнинг мазмуни бир қанча айрим масалаларни ўз ичига олган ҳужжатлардан кўчирилган бўлсагина тасдиқланиши мумкин. Кўчирмада ҳужжатнинг шу ҳужжатда баён қилинган бир ёки бир неча масалага оид қисми тўла тексти ифода этилган бўлиши лозим.

61-модда. Ҳужжат копиясидан кўчирилган копиянинг тўғрилигини тасдиқлаш

Ҳужжат копиясидан кўчирилган копиянинг тўғрилигини, башарти аввалги копиянинг тўғрилиги нотариал тартибда тасдиқланган бўлса, ёки ҳужжатнинг копияси унинг асл нусхасини берган давлат муассасаси, корхона, ташкилот, колхоз ёки бошқа кооператив ташкилоти ёхуд жамоат ташкилоти томонидан берилган бўлса, давлат нотариуси тасдиқлаб бериши мумкин.

62-модда. Имзонинг ҳақиқий эканлигини тасдиқлаш

Давлат нотариуси ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг нотариал ҳаракатни амалга оширувчи мансабдор шахси мазмуни қонунга хилоф бўлмаган ва мазмуни битимга ўхшамаган ҳужжатлардаги имзоларнинг ҳақиқийлигини тасдиқлайди.

Битимга жисмоний камчилиги, касаллиги ёки бошқа сабабларга кўра шахсан ўзи имзо чека олмайдиган шахс учун бошқа бирор шахс қўл қўйган бўлса, шу имзонинг ҳақиқийлиги тасдиқланиши мумкин.

Давлат нотариуси ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Совети ижроия комитетининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахси имзонинг ҳақиқийлигини тасдиқлар экан, бу билан ўша ҳужжатда баён қилинган фактларни эмас, балки ундаги имзо муайян шахс томонидан қўйилганлигинигина тасдиқлайди, холос.

63-модда. Таржима тўғрилигини тасдиқлаш

Агарда давлат нотариуслари тегишли тилларни билса, ҳужжатнинг бир тилдан иккинчи тилга тўғри таржима қилинганлигини тасдиқлаб берадилар.

Башарти давлат нотариуси тегишли тилларни билмаса, бу ҳолда ҳужжат ўша нотариусга маълум бўлган таржимон томонидан таржима қилиб берилиши мумкин; бунда давлат нотариуси таржимон имзосининг ҳақиқийлигини тасдиқлаб беради.

9-БОБ. ФАКТЛАРНИ ТАСДИҚЛАШ

64-модда. Гражданнинг тирик эканлиги фактини тасдиқлаш

Давлат нотариуслари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, овул Советлари ижроия комитетларининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахслари гражданнинг тирик эканлиги фактини шу гражданнинг шахсий илтимосига мувофиқ унинг иштирокида тасдиқлаб берадилар.

Балоғатга етмаган шахснинг тирик эканлиги факти унинг қонуний вакиллари (ота-онаси, васийси ёки ҳомийси) ёхуд улар ўрнини босувчи шахслар илтимоси бўйича тасдиқлаб берилади.

Бундай факт тасдиқланганлиги тўғрисида манфаатдор шахсларга гувоҳнома берилади.

65-модда. Гражданнинг муайян жойда турганлиги фактини тасдиқлаш

Давлат нотариуслари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советлари ижроия комитетларининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахслари гражданнинг илтимосига биноан унинг муайян жойда турганлиги фактини тасдиқлаб берадилар.

Балоғатга етмаган шахснинг муайян жойда турганлиги факти унинг қонуний вакиллари (ота-онаси, васийси ёки ҳомийси) ёхуд улар ўрнини босувчи шахслар илтимоси бўйича тасдиқлаб берилади.

Бундай факт тасдиқланганлиги тўғрисида манфаатдор шахсларга гувоҳнома берилади.

66-модда. Фотосуратдаги шахс шу гражданнинг айни ўзи эканлигини тасдиқлаш

Давлат нотариуслари фотосуратдаги шахс шу гражданнинг айни ўзи эканлигини тасдиқлаб берадилар. Бу факт тасдиқланганлиги ҳақида мазкур гражданга гувоҳнома берилади.

67-модда. Ҳужжат тақдим этилган вақтни тасдиқлаш

Давлат нотариуслари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советлари ижроия комитетларининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахслари ҳужжат тақдим этилган вақтни тасдиқлаб берадилар. Бу ҳақда ҳужжатга уни тақдим этган шахс кўрсатилган ҳолда тасдиқловчи ёзув ёзиб қўйилади.

10-БОБ. ГРАЖДАНЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ АРИЗАЛАРИНИ БОШҚА ГРАЖДАНЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРГА ТОПШИРИШ

68-модда. Гражданлар ва ташкилотларнинг аризаларини бошқа гражданлар ва ташкилотларга топшириш

Давлат нотариал конторалари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советларининг ижроия комитетлари гражданлардан, давлат муассасалари, корхоналар, ташкилотлар, колхозлар ва бошқа кооператив ҳамда жамоат ташкилотларидан бошқа гражданларга, давлат муассасалари, корхоналар, ташкилотлар, колхозлар ва бошқа кооператив ҳамда жамоат ташкилотларига топшириш учун аризалар қабул қилиб оладилар.

Давлат нотариал конторалари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советларининг ижроия комитетлари аризаларни уни топшириш чоғида кўрсатилган шахсларга олганликларини маълум қилиш шарти билан почта орқали юборадилар ёки шахсан адресатларнинг ўзига тилхат олиш йўли билан топширадилар.

Ариза берган шахснинг илтимосига кўра, унга аризанинг топширилганлиги тўғрисида гувоҳнома берилади.

11-БОБ. ПУЛ СУММАЛАРИ ВА ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАРНИ ДЕПОЗИТГА ҚАБУЛ ҚИЛИШ

69-модда. Пул суммалари ва қимматли қоғозларни қабул қилиш

Давлат нотариал конторалари, Ўзбекистон ССР Гражданлик кодексининг 200-моддасида кўзда тутилган ҳолларда, кредиторга топшириш учун қарздордан пул суммалари ва қимматли қоғозларни давлат нотариал конторасининг депозитига қабул қилиб оладилар.

Давлат нотариал конторасы бундай пул суммалари ва қимматли қоғозлар олганлиги ҳақида кредиторни хабардор қилади ва унинг талаби билан тегишли пул суммалари ёки қимматли қоғозларни унга беради.

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ НОТАРИАТИ ТЎҒРИСИДА ҚОНУНИ

(Боши учинчи бетда).

Пул суммалари ёки қимматли қоғозларни депозитга мажбурият бажариладиган жойдаги давлат нотариал конторaси қабул қилиб олади.

70-м о д д а. **Пул суммалари ва қимматли қоғозларни қайтариб бериш**

Давлат нотариал конторaси пул суммалари ва қимматли қоғозларни улар қайси шахс (кредитор) фойдаси учун қўйилган бўлса, фақат ўша шахснинг ёзма тарздаги розилиги билан ёки суд қарори билан уларни депозитга қўйган шахс (дебитор)га қайтариб бериши мумкин.

12 БОБ. ИЖРО ХАТЛАРИ ЁЗИШ

71-м о д д а. **Пул суммаларини ундириб олиш ёки мулкни қарздордан талаб қилиб олиш**

Давлат нотариуслари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ, овул Советлари ижроия комитетларининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахслари пул суммаларини ундириб олиш ёки қарздордан талаб қилиб олиш учун қарзни белгилайдиган ҳужжатлар устига ижро хатлари ёзадилар.

Ижро хатлари асосида қарз албатта ундириб олинадиган ҳужжатлар рўйхати ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунлари билан белгиланади.

72-м о д д а. **Ижро хати ёзиш шартлари**

Ижро хатлари қуйидаги ҳолларда ёзилади:

1) агарда тақдим этилган ҳужжатлар қарздорнинг ундирувчидан қарздор эканлигини ёки унинг олдида бошқа тарзда жавобгар эканлигини шубҳасиз тасдиқлайдиган бўлса;

2) агарда даъво қўзғатиш ҳуқуқи вужудга келган кундан бошлаб ўтган вақт уч йилдан ошмаган бўлса, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотлар, колхозлар ва бошқа кооператив ҳамда жамоат ташкилотлари ўртасидаги муносабатларда эса, — бир йилдан ошмаган бўлса.

Агар ижро хати ёзиб бериладиган талаб учун даъво муддати қонунда бошқача қилиб белгиланган бўлса, бу ҳолда ижро хати ана шу муддат доирасида берилади.

73-м о д д а. **Ижро хатининг мазмуни**

Ижро хатида қуйидагилар кўрсатилган бўлиши лозим;

1) ижро хатини ёзган шахснинг мансаби, фамилияси ҳамда исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари;

2) ундирувчининг номи ва адреси;

3) қарздорнинг номи ва адреси;

4) башарти қарз вақт-вақти билан ундириладиган бўлса, қарзнинг қайси муддатда ундирилиши;

5) ундирилиши лозим бўлган пул суммаларини ва талаб қилиб олиниши лозим бўлган буюмларни белгилаш, шу жумладан туғиладиган пеня, процентларни ҳам белгилаш;

6) ундирувчи томонидан тўланган ёки қарздордан ундириб олиниши лозим бўлган давлат пошлинаси суммасини белгилаш;

7) ижро хати ёзилган вақт (йил, ой, кун);

8) ижро хатининг реестрда рўйхатдан ўтказилган номери;

9) ижро хатини ёзган мансабдор шахснинг имзоси, гербли печать.

74-м о д д а. **Ижро хати бўйича ундириш тартиби**

Ижро хати бўйича ундириш ишлари суднинг ҳал қилув қарорларини ижро этиш учун Ўзбекистон ССР Гражданлик процессуал кодексида белгиланган тартибда амалга оширилади.

75-м о д д а. **Ижро хатини ижрога тақдим қилиш муддати**

Агарда ундирувчи шахс гражданин бўлса, бу ҳолда ижро хати мажбурий ижро қилдириш учун бу хат ёзилган кундан бошлаб уч йил мобайнида тақдим этилиши мумкин, қолган бошқа талаблар бўйича эса, — агар қонунларда бошқача муддатлар кўрсатилмаган бўлса. — бир йил мобайнида тақдим қилинади.

13-БОБ. ВЕКСЕЛЛАРНИ ПРОТЕСТ ҚИЛИШ, ЧЕКНИ ТЎЛАШ УЧУН ТАҚДИМ ҚИЛИШ ВА ЧЕКЛАР ТЎЛАНМАГАНЛИГИНИ ТАСДИҚЛАШ

76-м о д д а. **Векселларни протест қилиш**

Давлат нотариал конторалари ўтма ва оддий вексель тўғрисидаги Низомга мувофиқ пули тўланмаган, акцепт қилинмаган ёки акцепт муддати кўрсатилмаган векселларни протест қиладилар.

77-м о д д а. **Чекларни тўлаш учун тақдим қилиш ва чеклар тўланмаганлигини тасдиқлаш**

Тўловчи турган жойдаги давлат нотариал конторaси чек берилган кундан бошлаб ўн кун ўтгандан кейин, чет эл чеклари бўлса, — берилган кундан бошлаб олти ой ўтгандан кейин, шу муддат ўтган куннинг эртасига соат 12 дан кечиктирмай чекларни тўлашга тақдим этиш учун қабул қилиб оладилар.

Чек тўланмаган тақдирда, давлат нотариуси белгиланган форма бўйича чекка ёзиб қўйиш йўли билан чекнинг тўланмаганлигини тасдиқлайди ва бу ҳақда реестрга ёзиб қўяди. Чекка ёзиб қўйиш билан бирга, давлат нотариуси чек берган шахсга унинг чеки банк томонидан тўланмаганлиги ва чекка бу ҳақда ёзиб қўйилганлиги тўғрисида маълум қилади.

Чек эгасининг илтимосига кўра давлат нотариуси, башарти бу чек тўланмай қолса, ижро хати ёзиб беради.

14-БОБ. ҲУЖЖАТЛАРНИ САҚЛАШ УЧУН ҚАБУЛ ҚИЛИШ

78-м о д д а. **Ҳужжатларни сақлаш учун қабул қилиш**

Давлат нотариал конторалари ҳужжатларни сақлаш учун рўйхат бўйича қабул қилиб оладилар ва бу ҳақда уларни сақлашга топширувчи шахсга гувоҳнома ҳамда рўйхатнинг бир нусхасини берадилар.

Сақлаш учун қабул қилиб олинган ҳужжатлар уларни сақлаш учун топширган шахсга ёки шунга вакил қилинган шахсга давлат нотариуси томонидан берилган гувоҳнома ҳамда рўйхатнинг бир нусхаси кўрсатилганидан кейин ёки суд қарори бўйича қайтариб берилади.

15-БОБ. ДЕНГИЗ ПРОТЕСТЛАРИ ҚИЛИШ

79-м о д д а. **Денгиз протести ҳақидаги ариза**

Давлат нотариуслари кема капитанининг кема сузиб кетаётган вақтда ёки кема тўхтаб турган жойда содир бўлган ҳодиса ҳақида кема эгасига мулкий талаблар қўйиш учун асос бўлиши мумкин бўлган аризасини қабул қилиб оладилар.

Денгиз протести ҳақидаги ариза Ўзбекистон ССР портида давлат нотариал конторасига СССР Денгизда савдо кемалари қатнаш кодексининг 288- ва 289-моддаларида белгиланган муддатларда берилиши мумкин.

Денгиз протести ҳақидаги аризада баён қилинган ҳолатларни тасдиқлаш мақсадида давлат нотариусига СССР Денгизда савдо кемалари қатнаш кодексининг 290-моддасида кўрсатилган муддатлар мобайнида кема журнали кўрсатилиши ва журналнинг капитан томонидан тасдиқланган кўчирма нусхаси топширилиши лозим.

80-м о д д а. **Денгиз протести ҳақида акт тузиш**

СССР Денгизда савдо кемалари қатнаш кодексининг 291-моддасига мувофиқ, давлат нотариуси кема капитани берган аризага, кема журналига ёзилган маълумотларга, шунингдек капитаннинг ўзидан ва, имкон борича, кема командирлари составидаги камида икки гувоҳдан ҳамда кема командасидаги икки гувоҳдан олинган суриштирувларга асосланиб, денгиз протести ҳақида акт тузади ва уни ўз имзоси ҳамда гербли печати билан муҳрлаб тасдиқлайди. Актнинг бир нусхаси кема капитанига ёки у юборган вакилга берилади.

IV Б Ў Л И М

ДАВЛАТ НОТАРИАТИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУНЛАРНИ ЧЕТ ЭЛЛИКЛАРГА ВА ГРАЖДАНЛИГИ БЎЛМАГАН ШАХСЛАРГА НИСБАТАН ҚЎЛЛАНИШ, ЧЕТ ДАВЛАТЛАРНИНГ ҚОНУНЛАРИНИ ҚЎЛЛАНИШ. ХАЛҚАРО ШАРТНОМАЛАР ВА БИТИМЛАР

81-м о д д а. **Чет элликлар ва гражданлиги бўлмаган шахслар учун, чет эл корхоналари ва ташкилотлари учун нотариал ҳаракатлар**

Давлат нотариати тўғрисидаги СССР Қонунига мувофиқ чет эл гражданлари ва гражданлиги бўлмаган шахслар совет гражданлари билан баб-баравар асосда Ўзбекистон ССРнинг давлат нотариал конторaларига, шунингдек нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа органларга мурожаат қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

Чет эл корхоналари ва ташкилотлари Ўзбекистон ССРнинг давлат нотариал конторaларига ва СССРнинг консуллик муассасаларига мурожаат қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

Совет гражданлари, муассасалари, корхоналари ва ташкилотларининг нотариал органларга мурожаат қилиш ҳуқуқларини махсус чеклаб қўйган давлатларнинг гражданларига, корхоналарига ва ташкилотларига нисбатан СССР Министрлар Совети жавоб тариқасида чеклаш чораларини белгилаши мумкин.

82-м о д д а. **Чет эл ҳуқуқини қўлланиш**

Давлат нотариуслари ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларига, СССР ёки Ўзбекистон ССР қатнашаётган халқаро шартномалар ва битимларга мувофиқ равишда чет эл ҳуқуқи нормаларини қўлланадилар.

Давлат нотариуслари чет эл ҳуқуқи талабларига мувофиқ равишда тузилган ҳужжатларни қабул қиладилар, шунингдек бу нарса совет тузуми асосларига зид келмайдиган бўлса, чет эл қонунларида кўзда тутилган формада тасдиқловчи хатларни ёзадилар.

83-м о д д а. **Мерос қолган мулкни сақлашда ва ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома беришда совет ҳуқуқини қўлланиш. Чет элларда ҳаракат қилиш учун ваколатномалар**

Чет эл гражданларининг вафотидан кейин Ўзбекистон ССР территориясида қолган мулкни ёки совет гражданининг вафотидан кейин чет эл гражданига тегиши керак бўлган мулкни сақлашга, шунингдек шундай мулкка нисбатан ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома беришга алоқадор бўлган ҳаракатлар ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ равишда амалга оширилади.

Чет элда ҳаракат қилиш учун тайинланган ва давлат нотариуси тасдиқлаб берган ваколатнома, агар унинг ҳаракат муддати кўрсатилмаган бўлса, шу ваколатномани берган шахс уни бекор қилгунга қадар ўз кучини сақлаб қолади.

84-м о д д а. **Чет элда тузилган ҳужжатларнинг Ўзбекистон ССР давлат нотариал конторалари томонидан қабул қилиниши**

Чет элда чет эл маъмурлари иштирокида тузилган ёки улар томонидан берилган ҳужжатлар СССР Ташқи ишлар министрлиги органлари шу ҳужжатларни қонуний деб таниган тақдирдагина Ўзбекистон ССР давлат нотариал конторалари томонидан қабул қилинади.

Бундай ҳужжатлар қонуний деб танилмаган бўлса, Ўзбекистон ССРнинг давлат нотариал конторалари уларни ССР Иттифоқи, Ўзбекистон ССР қонунларида, СССР ёки Ўзбекистон ССР қатнашаётган халқаро шартномалар ва битимларда кўзда тутилган ҳоллардагина қабул қиладилар.

85-м о д д а. **Чет эл юстиция органларининг топшириқларини ижро этиш ва Ўзбекистон ССР давлат нотариал конторaларининг чет эл юстиция органларига топшириқлар билан мурожаат қилиши**

Ўзбекистон ССРнинг давлат нотариал конторалари чет эл юстиция органларининг айрим нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тўғрисида белгиланган тартибда берган топшириқларини бажарадилар.

Аммо:

1) топшириқнинг бажарилиши СССРнинг суверенитетига зид бўлган ёки СССРнинг хавфсизлигига таҳдид солган тақдирда;

2) топшириқни бажариш СССРнинг давлат нотариал конторалари компетенциясига кирмаган тақдирда бажармайдилар.

Чет эл юстиция органларининг айрим нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тўғрисидаги топшириқлари совет қонунлари асосида бажарилади.

Ўзбекистон ССРнинг давлат нотариал конторалари айрим нотариал ҳаракатларни бажариб бериш тўғрисида чет эл юстиция органларига топшириқлар билан мурожаат қилишлари мумкин.

Ўзбекистон ССР давлат нотариал конторaларининг чет эл юстиция органлари билан алоқа қилиш тартиби ССР Иттифоқи, Ўзбекистон ССР қонунлари билан, СССР ёки Ўзбекистон ССР қатнашаётган халқаро шартномалар ва битимлар билан белгиланади.

86-м о д д а. **Ишларни чет давлат органларида олиб боришни талаб қиладиган далил—исботларни таъминлаш**

Ўзбекистон ССР давлат нотариал конторалари ишларни чет давлатларнинг органларида олиб боришни талаб қиладиган далил-исботларни таъминлайдилар.

Далил-исботларни таъминлаш юзасидан қилинадиган ҳаракатлар Ўзбекистон ССР Гражданлик процессуал кодекси қоидалари асосида амалга оширилади.

87-м о д д а. **Халқаро шартномалар ва битимлар**

Мабодо СССР ёки Ўзбекистон ССР қатнашаётган халқаро шартнома ёки битимда нотариал ҳаракатлар тўғрисида ССР Иттифоқи ёки Ўзбекистон ССР қонунларида баён этилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, нотариал ҳаракатларни амалга ошириш вақтида халқаро шартнома ёки битим қоидалари қўлланилади.

Агарда СССР ёки Ўзбекистон ССР қатнашаётган халқаро шартнома ёки битим ССР Иттифоқи ёки Ўзбекистон ССР қонунларида кўзда тутилмаган нотариал ҳаракатларни амалга оширишни СССР давлат нотариал конторалари компетенциясига киритса, Ўзбекистон ССРнинг давлат нотариал конторалари мазкур нотариал ҳаракатни СССР Юстиция министрлиги белгилаб берадиган тартибда амалга оширадилар.

Мабодо СССР ёки Ўзбекистон ССР қатнашаётган халқаро шартнома ёки битимда иттифоқдош республикаларнинг қонунларига биноан бир неча иттифоқдош республикаларнинг давлат нотариал конторалари томонидан амалга оширилиши мумкин бўлган нотариал ҳаракат кўзда тутилган бўлса, ёхуд башарти, иттифоқдош республикаларнинг қонунлари компетентли давлат нотариал конторасини белгилаб бермаган бўлса, мазкур нотариал ҳаракатни қайси давлат нотариал конторалари ва қайси республикада бажариш зарурлигини СССР Юстиция министрлиги белгилаб беради.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ҳ. ПЎЛАТОВА.

1974 йил, 7 август. Тошкент шаҳри.

МАШИНАЛАР ПАХТА ДАЛАЛАРИДА

(Боши биринчи бетда).

Қисқа қилиб айтганда, ҳамма бригадалар теримнинг барча жараёнларини комплекс механизациялаш учун зарур бўлган машиналар тури билан тўла таъминланади. Ҳосил теримини, илгариги йиллардагидек, группа усулида олиб борамиз. Бунинг учун ҳозирги вақтда тажрибали механиклар бошчилигида ҳар бирида бештадан терим агрегати бўлган бешта группа ташкил этиляпти. Группаларнинг маршрутлари ва иш графиклари олдиндан белгилаб қўйилади. Техникадан группа усулида фойдаланиш механизаторнинг ўз участкасидаги теримнинг сифати учун шахсий жавобгарлиги билан қатъий равишда боғлаб олиб борилади. Ҳосилнинг тўла териб олиниши, йиғим-терим ишларини ўтказиш муддатлари, терилган пахтанинг сифати учун терим даврида бригадир, механик-ҳайдовчи, ҳар бир механизатор қай даражада жавоб бериши аниқ белгиланган.

Бултур ҳар бир агрегат билан мавсумда ўрта ҳисобда 130 тоннадан пахта терилди. Бу йил эса ана шу кўрсаткични 160 тоннага етказиш ва ундан ҳам оширишни мўлжалламоқдамиз. Шу мақсадда машиналар ҳаракатининг янги схемасини кенг жорий қилишга тайёргарлик кўряпмиз. Ўтган йилларнинг тажрибасини ҳисобга олиб, иккинчи машина теримини биринчи машина теримига нисбатан қарама-қарши йўналишда ўтказамиз. Бу муҳим усулнинг аҳамияти шундан иборатки, биринчи теримда агрегат юриб ўтгандан кейин эгилиб қолган ғўза тупларини барабанларнинг шпинделлари тиклаб кетади, теримнинг тўлароқ бўлишини таъминлайди ва пахтанинг ерга тўкилиб нобуд бўлишини камайтиради.

Поток технологияси машиналарнинг бункерларидаги пахтани бевосита трактор тележкаларига ағдаришни назарда тутади. Пахта ортилган тележкалар сони кўпайгандан кейин трактор поездлари ташкил қилинади ва улар тўхтовсиз равишда тайёрлов пунктларига жўнатилади. Терилган пахта эса пунктдан қайтиб келган бўш тележкаларга ағдарилади. Трактор поездлари ҳаракатининг маҳсус графиги тузиб чиқилмоқда. Бу усул билан 4750 тонна пахта ёки ҳосилнинг 95 процентини териб олишни мўлжалламоқдамиз. Бу йил биринчи теримда пахтанинг 60 процентга яқинини териб олишни планлаштирмоқдамиз. Бултур эса биринчи теримда ҳосилнинг 50 процентини териб олган эдик. Иккинчи теримда машиналар билан териладиган ялпи пахтанинг 20-25 процентини, учинчи теримда машинада 5 процентгача бўлган қисмини териб олишни назарда тутмоқдамиз. Ҳосилнинг қолган қисми кўрак териш машиналари ва механик подборщиклар билан йиғиб олинади. Биринчи машина теримига 10 кун, иккинчи ва учинчи машина теримига 8-10 кун вақт ажратилади. Шундан кейин ерга тўкилган пахтани механик подборщиклар билан териб олиш ва бошқа якунловчи жараёнларни амалга оширамиз. Бу жараёнлар учун яна 5-6 кун вақт сарфланади. Шундай қилиб, бутун терим жараёни асосан 25 иш кунида тугалланади.

Теримни муваффақиятли ўтказиш, машиналардан юқори унум билан фойдаланиш кўп жиҳатдан техника хизмати кўрсатишга боғлиқдир. «Узсельхозтехника» район бирлашмаси бу ишни яхши йўлга қўйишда бизга ёрдам бермоқда. Бирлашма колхозга созловчи-усталар, кўчма автомобиль устахонаси, техника қаровини амалга ошириш учун зарур агрегатлар ажратади. Терим машиналарининг ҳар бир группасига биттадан зарур ремонт мосламалари ва асбоблари, узеллар ва деталлар бўлган автолетучка биркитиб қўямиз. Шунингдек, машиналарнинг ҳар бир группасига техникани нефть маҳсулотлари билан таъминлаш учун заправка агрегати ва шпинделларни ювиш ҳамда тозалаш учун пуркагич бериб қўйилди.

Техника хизмати кўрсатишни ташкил этиш ва кўчма воситалардан фойдаланиш вазифаси группа раҳбари зиммасига юклатилади. Техника қарови одатда смена бошланишидан олдин эрта тонгда амалга оширилади. Техника хизмати кўрсатиш жараёнида механик-ҳайдовчиларнинг ёрдамчилари ҳам қатнашадилар. Техника хизмати кўрсатишда банд бўлган Жаҳон Ҳайдаров, Омон Мусаев, Соиб Тешабоев, Адҳам Қосимов ва бошқа механизаторларимизнинг меҳнати ҳам механик-ҳайдовчиларнинг меҳнати каби шарафли ва ҳурматга сазовордир.

Пахта теримини комплекс механизациялашдан қандай иқтисодий фойда кўрилмоқда?

Бултур бир тонна пахтани машина билан териш учун қилинган ҳаражат колхоз бўйича 16 сўм 80 тийинни ташкил этди. Бир тонна пахтани қўл билан териш учун эса 60 сўм 0,4 тийин сарфланди. **Механизациялаш даражаси юқорироқ бўлган айрим бригадаларда ҳаражат янада камроқ бўлди. Масалан, А. Мамажонов бошлиқ 5-бригадада ҳосилнинг 90 проценти машиналар комплекси билан териб олинди ва бир тонна пахтани териш учун 14 сўм 35 тийин сарфланди.** Айни вақтда К. Абдуллаев бригадасида пахта ва кўрак териш машиналари билан ҳосилнинг 63 проценти терилди. Ерга тўкилган пахта эса қўл билан териб олинди ва бир тонна пахтани териш учун 21 сўм 10 тийин сарфланди.

Иқтисодчиларимизнинг ҳисоб-китоблари шуни кўрсатмоқдаки, барча майдондаги ҳосилни йиғиб-териб олишда комплекс механизацияни жорий этиш хўжаликка бир тонна пахтани териш учун қилинадиган ҳаражатларни 14 сўмгача камайтириш имконини беради. Бу бултургига таққосланганда қўшимча равишда 74823 сўм маблағни тежаш имконини беради. Прогрессив технологияни жорий қилиш учун зарур бўлган янги техникани сотиб олиш билан боғлиқ бўлган ҳаражатлар 60 минг сўмни ташкил этади, яъни бу ҳаражатларнинг ўрни шу йилнинг ўзидаёқ ортиғи билан қопланади. Шундай қилиб, ҳосилни машинада теришнинг кўп фойда келтириши очиқ ойдин кўриниб турипти.

Бу йил биз пахта теримининг индустриаль-поток технологиясини муваффақиятли қўллаш, барча етиштирилган ҳосилни механизациялашган усул билан қисқа муддатда, нобуд қилмай йиғиб-териб олиш ва мамлакатга имкони борича кўпроқ энг юқори сифатли маҳсулот бериш учун барча чораларни кўрамиз.

М. ЖАЛОЛОВ, «Партия XX съезди» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони; Б. МИРЗАКАРИМОВ, партия комитетининг секретари; Х. МИРҲАМИДОВ, бош агроном: К. ТУРДИЕВ, бош инженер; А. СОЛИЕВ, Н. ДЕҲҚОНОВ, А. ҲАМИДОВА — бригада бошлиқлари; А. МУРОДОВ, А. НОСИРОВ — пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчилари.

Ўзбекистон ССР, Андижон областидаги Бўз райони.

(«Сельская жизнь» газетасининг шу йил 9 август сонидан).

ИЛҒОР САБЗАВОТКОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

(Боши биринчи бетда).

район матлубот союзи правлениесининг раиси ўрток **Юсупов)** беришга қарор қилинди. Бу район июль ойида давлатга 1118 тонна ёки йиллик планнинг 50 проценти миқдорида сабзавот сотиб, сабзавот сотиш халқ хўжалик планини 55 процент, картошка сотиш планини 137 процент, полиз маҳсулотлари сотиш планини 37 процент, мева сотиш планини 118 процент бажарган. Байроқ Фарғона областининг Олтиариқ районидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Тошкент область, Калининг районидаги **«Москва» колхозига** (колхоз правлениесининг раиси ўрток **Абдуллаев,** партия ташкилотининг секретари ўрток **Сайдаҳмедов,** бош агроном ўрток **Усмонов)** беришга қарор қилинди. Колхоз июль ойида 1254 тонна ёки йиллик планнинг 51,6 проценти миқдорида сабзавот сотиб, сабзавот сотиш халқ хўжалик планини 79 процент, мева сотиш планини 238 процент бажарган. Байроқ Андижон область, Избоскан районидаги «Партия XX съезди» колхозидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Андижон область, Андижон районидаги **Охунбобоев номли совхозга** (совхоз директори ўрток Кўчқоров, партия ташкилотининг секретари ўрток **Уролов,** ишчилар комитетининг раиси ўрток **Каримов,** бош агроном ўрток **Айрапетов)** беришга қарор қилинди. Бу совхоз июль ойида давлатга 5424 тонна ёки йиллик планнинг 36,1 проценти миқдорида сабзавот сотиб, сабзавот сотиш халқ хўжалик планини 47,3 процент, мева сотиш планини 102,9 процент бажарган. Байроқ Сурхондарё область, Жарқўрғон районидаги «Ленин йўли» совхозидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Қашқадарё область, Китоб районидаги **«Китоб» совхозига** (совхоз директори ўрток **Гаруци,** партия ташкилотининг секретари ўрток **Бойқулов,** ишчилар комитетининг раиси ўрток **Аҳмедов,** бош агроном ўрток **Ҳакимов)** беришга қарор қилинди. Бу совхоз июль ойида 1779 тонна ёки йиллик планнинг 23,1 проценти миқдорида сабзавот сотиб, сабзавот сотиш халқ хўжалик планини 27,3 процент, картошка сотиш планини 97 процент бажарган. Байроқ Тошкент область, Калинин районидаги «Партия XXI съезди» совхозидан олиб берилади.

Илғор сабзавоткорларни мукофотлаш учун маблағлар ажратилади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

И. Ф. ЯКОВЛЕВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Партия ва совет органларида кўп йил, самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан меҳнаткашлар депутатлари Фарғона область Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Иван Фомич **Яковлев** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Ҳ. ПУЛАТОВА.

1974 йил, 9 август.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республика совет ва план органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ахборот ҳисоблаш маркази бўлимининг мудири Миртурсин **Исмоилов**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган экономист» фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми аҳолига дори-дармонлар билан хизмат кўрсатиш соҳасида кўп йил самарали ишлаганлиги учун Янгийўл шаҳридаги 18-дорихона бошқарувчиси Почаш **Султонов**га «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фармацевт» фахрий унвонини берди.

БИНОКОРЛАР КУНИ ШАРАФИГА

Ўзбекистон пойтахти жамоатчилиги бинокорлар кунини нишонлади. 9 августда бўлиб ўтган тантанали йиғилиш ана шу кунга бағишланди.

Шаҳарнинг энг яхши бинокорлари, пойтахтдаги партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари иштирок этган бу йиғилишни Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев очди. Главташкентстрой бошлиғи Г. М. Саркисов бинокорлар кунига бағишлаб доклад қилди. (ЎзТАГ).

ЧЕТ ЭЛ ЯНГИЛИКЛАРИ

Р. НИКСОН ИСТЕЪФО БЕРДИ

ВАШИНГТОН, 9 август. (ТАСС). Ричард Никсон пайшанба куни кечқурун миллий радио ва телевидение орқали гапириб, АҚШ президенти лавозимидан истеъфо беришга қарор қилганлигини айтди.

Р. Никсоннинг истеъфоси бугун Москва вақти билан соат 19.00 дан кучга киради. АҚШ Конституциясига мувофиқ президент лавозимини вице-президент Жеральд Форд эгаллайди.

ЛУИС КОРВАЛАН АЙБЛАМОҚДА

ГАВАНА, 8 август. (ТАСС). Чили Коммунистик партиясининг бош секретари Луис Корвалан Мексиканинг «Эксельсиор» газетаси журналисти билан суҳбатда бундай деди: хунта бизларни энг разил қийноқлар билан руҳан ва жисман йўқ қилиб ташлашга уринмоқда. Досон оролидаги қаттиқ турма режими билан қамоқда ётган Халқ бирлиги раҳбарларини 10 ой мобайнида ҳар куни эрталабдан бошлаб бараклардан итариб чиқишарди ва канал тозалашга ёки бошқа оғир ишларни қилдириш учун ҳайдаб кетишарди. Сув ўсимликлари чириб ётган ва каламушларга тўлиб-тошган шу каналдан маҳбусларнинг кундалик эҳтиёжлари учун сув олинарди ва ҳатто шу сувдан денгиз соҳилидан териб олинган чиқитлардан «овқат» тайёрлаш учун ҳам фойдаланиларди. Қамоқдагилар учун уйдан юборилган озиқ-овқат посилкаларини деярли ҳаммасини қоровуллар ўғирлаб қўйишарди.

Пренса Латина агентлигининг хабар беришича, Мексиканинг «Эксельсиор» газетасидаги бир группа журналистлар ҳарбий хунтанинг Чилидаги жиноятларини текшириш бўйича халқаро комиссия ишида иштирок этишган. Агентликнинг хабарида шундай деб таъкидланади: Л. Корваланнинг айтиб берган гаплари магнитофон плёнкасига ёзиб олинган муҳим айбномадир.

ТАЪҚИБЛАРГА ҚАРШИ НОРОЗИЛИК

ПРАГА. Халқаро Журналистлар ташкилоти Чилида қонунга хилоф суратда ўтказилаётган таъқибларга қарши қатъий норозилик билдирди. Халқаро Журналистлар ташкилоти секретариатининг бу ерда эълон қилинган баёнотида фашист хунтанинг Чили демократларига қарши террори халқ бирлиги ҳукуматининг етакчи вакиллари, шу жумладан Чили Компартиясининг бош секретари Луис Корвалан, собиқ ташқи ишлар министри Клодомиро Альмейда ва бошқалар устидан суд ҳукми тайёрланаётган бир вақтда кучайганлиги таъкидланади. Халқаро Журналистлар ташкилоти фашист ҳарбий хунта зиндонларида азоб чекаётган барча сиёсий маҳбусларни дарҳол озод этишни талаб қилди ҳамда жаҳоннинг барча демократик журналистларини курашаётган Чили халқи билан бирдамликни мустаҳкамлашга даъват этди.

ЯНГИ КОНСТИТУЦИЯ ЛОЙИҲАСИ

ТАСС мухбири А. Осипов Аддис—Абебадан хабар беради:

Бу ерда Эфиопиянинг янги конституцияси лойиҳасини ишлаб чиқиш учун шу йил март ойида тузилган конституцион комиссия ўз ишини тамомлади.

Комиссия раиси Текла Тсадик Мекурия бош министр Микаэлю Имруга ишлаб чиқилган ҳужжатни топшира туриб, комиссия давлатнинг асосий қонун лойиҳасини ишлаб чиқишда император Хейле Селассие I-нинг шу йил 5 мартда чиқарган директивасида кўрсатилган мақсадларга амал қилди, деб хабар берди. Бу мақсадлар давлат аппаратининг турли органлари фаолиятини конституцион тартибда аниқлаш, бош министрнинг парламент олдидаги масъулиятини белгилаш, халқнинг граждан ҳуқуқларини кенгайтиришни гарантиялаш, одил суд системасини қайта тузиш, мамлакатнинг табиий ресурслари ва миллий бойликларини самарали муҳофаза қилишни таъминлашдан иборат.

СОМАЛИ ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИНИНГ БАЁНОТИ

МОГАДИШО, 9 август. (ТАСС). Сомали Демократик Республикаси ташқи ишлар министрлигининг вакили бу ерда баёнот берди. Шу баёнотда Испания ҳукуматини ғарбий саҳрои Кабир халқига ҳеч қандай дастлабки шарт қўймасдан туриб мустақиллик ва ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини беришга даъват этди. Сомали Демократик Республикаси ташқи ишлар министрлигининг вакили таъкидлаб ўтганидек, Сомали ҳукумати сиёсатининг энг асосий принципларидан бири Африканинг ҳали ҳам мустамлакачилик асоратида турган мамлакатларини озод қилишга эришишдан иборатдир.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Р. 02605. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 187.